

PAGINA 2

Een uur van volmaakte stilte

PAGINA 3

Geloven doe je niet in je eentje

PAGINA 8

Grote Kerk in teken familie Huygens

EN VERDER Leger des Heils in winkelcentrum ■ 300 jaar De Boskant ■ Geloven op het werk ■ Arie Slob over kabinet-Rutte II ■ Wat geloven sikhs?

Een uitbundige viering van de NLCCM geeft een gevoel van bevrijding.

Pinksterkerken in trek bij Haagse migranten

Iedereen in extase, de welvaart lonkt

Met Pinksteren herdenken christenen de uitstorting en leiding van de Heilige Geest. De zogeheten 'pinksterkerken' zijn onder migranten ongekend populair. Andrea Damacena Martins onderzocht het succesrecept van twee gemeenschappen in Den Haag.

Pastores bidden voor financieel succes.

VAN DE 1,3 MILJARD CHRISTENEN zijn 584 miljoen gelovigen lid van een pinksterkerk of een katholiek-charismatische beweging. In Nederland worden pinksterkerken en charismatische stromingen vooral geassocieerd met migranten. De meeste kerken groeien inderdaad als gevolg van missionaire activiteiten of migratie vanuit Afrika, Latijns-Amerika en Azië.

Welvaart en onrecht

Vorig jaar deed ik onderzoek naar pinkstergemeenschappen en katholiek-charismatische bewegingen in Den Haag. Bij de Universele Kerk van Gods Rijk (UKGR) en bij de New Life Christian Center Maranatha (NLCCM) woonde ik diensten bij en tekende ik de levensverhalen van gelovigen op. Beide kerken zijn in Escamp. De UKGR kerkt in een zelfstandig pand aan

Fruitweg 4, de NLCCM aan de Vredrustlaan 96, in de Vredekerk. Bij beide gemeenschappen is de ervaring van

God is voelbaar als een steuntje in de rug

een persoonlijke relatie met God erg belangrijk. Aanhangers geloven sterk in de invloed van de Heilige Geest op

hun leven. Dat geloof vinden zij niet alleen belangrijk omdat de Heilige Geest hen zou helpen in tongen te spreken, de bijbel te interpreteren, anderen te genezen of demonen te verdrijven. In het maken van contact met de Heilige Geest – dikwijls met muziek, lichamelijke expressie en extase – vinden sommige gelovigen een uitlaatklep voor persoonlijke problemen. Vaak wordt bijstand van de Heilige Geest gevraagd

voor het verbeteren van de leefomstandigheden van de gelovigen, waaronder het vergroten van de welvaart. Vooral etnische minderheden met de laagste inkomens die stigmatisering, werkloosheid of onderdrukking ervaren, zoeken op die manier steun. De liturgie geeft de gelovigen het gevoel van bevrijding en hoop. God hoeft

Lees verder op pagina 2

Bethlehemkerk

'Het voelde of alles op z'n plaats viel'

INTERVIEW Met Pasen vertelde Marloes van Cappellen haar geloofsverhaal in de Bethlehemkerk. Het gevoel door God beschermd te worden, geeft haar rust en vertrouwen.

Via de school van onze kinderen – een christelijke, gastvrije, religieus gemengde basisschool – maakte ik kennis met een christen. We schreven elkaar geloofsbriefjes. Ik stelde de ene na

'met een geweldige groep mensen, nu vrienden voor het leven'. Wat ze van de gemeenschap vindt? 'Soms voelt de Bethlehemkerk te strak voor mij. Het is een zoektocht: hoe ga je je eigen weg en blijf je toch binnen de kaders? Voor je het weet gaat iedereen zijn eigen gang en is er geen kerk meer. Ik ga eens per maand op zondagochtend naar de kerk, dat is wat past in mijn gezin.' Haar man is humanistisch. 'Met hem kon ik minder goed over het geloof praten. We begonnen als twee gelijkgestemden, totdat het geloof ertussen kwam. Hoe moest dat verder? Maar inmiddels begrijpt hij waarom om het belangrijk voor me is. Op paaszaterdag heb ik in de kerk, om het zo te zeggen, mijn verhaal verteld. In een volle kerk vertellen dat je in God gelooft is anders dan, wat officieel heet, je geloof belijden. Ik wilde geen belijdenis doen zonder mijn man en familie erbij.'

Pijnlijke discussies Komt Marloes in het openbaar uit voor haar geloof? 'Nog niet veel mensen weten er van af. Mijn omgeving bestaat vooral uit hoogopgeleiden die denken dat ze de hele wereld rationeel kunnen benoemen. Lang vreesde ik pijnlijke discussies. Inmiddels kan ik op de vraag of ik geloof, volmondig "ja" antwoorden.'

Het gevoel geliefd en beschermd te worden door God geeft haar rust en vertrouwen. 'Daar kan ik niet omheen, ik kan het ook niet missen. Dat God bestaat is voor mij een megaontdekking. Ik ben blij dat onze kinderen, anders dan ikzelf vroeger, hier iets van meekrijgen.'

NELLEKE DE JONG-VAN DEN BERG

Marloes van Cappellen

de andere kritische vraag, en hij beantwoordde ze allemaal met evenveel rust en geduld, zonder oordeel over ons zogenaamd ongelovige leven.'

Dieper geraakt

Op een zeker moment werd Marloes nog dieper geraakt door een gedichtje over rust vinden bij God. 'Ik voelde me opgetild: "Kom maar, het is goed." Het voelde of alles op zijn plaats viel.' Marloes besloot daarop een Alphacursus in de Bethlehemkerk te volgen,

Maarten Luther

Katholieke kijk op de Reformatie

In 2017 is het vijfhonderd jaar geleden dat de Reformatie plaatsvond. Welke drijfveren hadden Maarten Luther en Johannes Calvijn? Hoe zouden zij terugkijken op de kerksplitsingen die in de loop der eeuwen ontstaan zijn? De broeders van Sint Jan geven er een lezingreeks over. Broeder Clemens: 'Onze tradities blijven verschillend, maar dat zou niet mogen leiden tot wantrouwen tussen christenen. Wij vinden de oecumene zeer belangrijk. De Alphacursus geven wij gewoon samen met de Crossroads International Church. Verschillen kun je behouden én in Christus met elkaar verbinden.'

DI 7, 14, 21 EN 28 MEI. 17:00-19:00 UUR. OUDE MOLSTRAAT 35. INFO EN MEER ACTIVITEITEN: STJAN.ORG.

Yvonne Keuls vertelt over oorlogsjaren

DE BEKEND SCHRIJFSTER YVONNE Keuls heeft als jong meisje de Tweede Wereldoorlog in Den Haag doorgebracht. Over haar oorlogstijd in een ontredderde stad komt ze een avond vertellen. Dat doet ze in de Maranathakerk, die na de bevrijding als teken van vrede, hoop en geloof in de toekomst gebouwd is op het terrein van de Atlantikwall. Dat was de Duitse verdedigingslinie die dwars door Den Haag liep.

Yvonne Keuls

Yvonne Keuls wordt vergezeld door Pax Gritter, die Sefardische en Jiddische liedjes zingt. De ouders van Pax – 'vrede' – zaten in het verzet. Haar vader werd vermoord, haar zwangere joodse moeder kon onderduiken.

VRIJDAG 3 MEI, 20 UUR. MARANATHAKERK.

Haagse kerkennacht in Elandstraatkerk

DE DERDE HAAGSE KERKENDAG en -nacht wordt gehouden op zaterdag 22 juni. Vanuit de Lukaskerk (Centrum), waar 's ochtends een oecumenische viering wordt gehouden en 's avonds een maaltijd is, trekken de deelnemers in de vooravond naar de Elandstraatkerk (Zeeheldenkwartier). Daar staat een korenconcert op

het programma met om 23 uur een afsluitende viering in de stijl van Taizé. Overdag zijn in de Elandstraatkerk bijbelspelen voor kinderen en begeleiders volgens de Godly Play-methode.

ACTUEEL PROGRAMMA OP KERKINDENHAAG.NL

advertentie

Reinoud Schoemaker,
LETSLSCHADE ADVOCaat
Uw letsel mijn zorg
070 - 40 43 34 6
ADVOCaat@REINOUDESCHOEMAKER.NL
WWW.REINOUDESCHOEMAKER.NL

advertenties

Van Der Helm
uitvaartzorg

persoonlijke begeleiding bij uitvaarten... van mens tot mens...

070 - 335 03 97 - www.vdhuz.nl

Boedel Expres Haaglanden

Woning ontruimingen
Bij overlijden of emigratie

En leveren altijd bezemschoon op
Daar kunt u op vertrouwen

7 dagen in de week bereikbaar

Tel. 06 84 84 39 09 E-Mail: Boedexpres@live.nl

Goedkoper en betrouwbaarder vindt u niet, bel voor een vrijblijvende offerte

Engelen & Spoor
UITVAARTVERZORGING

Gericht naar uw persoonlijke wensen

Verzorgen en hulp bij verzekeringen en deposito's

Diverse uitvaartcentra beschikbaar, o.a. 'Sorghvliet', Groot Hertoginnelaan, 's-Gravenhage

Kantoor
Jan van Nassastraat 110, 's-Gravenhage

Tel. (070) 350 7000
(dag en nacht)

info@engelenenspoor.nl www.engelenenspoor.nl

Fa. A. H. Kerkhof & Zn
uitvaartzorg sinds 1892

BEGRAFENISSEN - CREMATIES
Traditioneel - Persoonlijk - Eigentijds

o.a. beschikbare rouwcentra in de regio
„SORGHVLIET” Groot Hertoginnelaan 1
„WALDECK” Oude Haagweg 28 Loosduinen

THUIS-opbaring met vereiste middelen en zorg

Vastlegging persoonlijke wensen in een wilsbeschikking
Kostenbegroting, -informatie
Uitvaartverzekering (geïndexeerd)
Deposito (waardevast)
Uitvaartverzorging op alle begraafplaatsen en crematoria en voor elke verzekeringsmaatschappij in Nederland

Kantoor en besprekruimte
Groot Hertoginnelaan 227 - Den Haag

telefoon
070 - 3451676

ichthus boekhandel
bijbels boeken muziek

Liedboek
Zingen en bidden in huis en kerk

Reserveer nu uw liedboek op
www.ichthusboekhandel.nl

Wij zien u graag in:
Ichthusboekhandel Pelgrim
Korte Poten 42
2511 EE Den Haag
Tel.: 070 3800576

Monuta

ik weet hoe ze begraven wil worden
maar hoe regel ik dat?

Met één telefoontje nemen we al uw zorgen uit handen. Bij ons staan uw persoonlijke wensen centraal.

Bij Monuta in Den Haag denken we graag met u mee.
bel 070 - 306 54 54
Monuta 't Statenhuys
Statenlaan 78, Den Haag
bel 070 - 360 39 05
Monuta Inneemee
Laan van Elk en Duinen 38, Den Haag
www.monuta.nl

JOHAN WASSENAAR
VOETBEDDEN-OP-MAAT EN SCHOENEN

Prins Hendrikstraat 132, 2518 HX Den Haag 070 363 75 19
info@johanwassenaar.nl www.johanwassenaar.nl

Bezwaren tegen besluit kerksluiting afgewezen

De elf bezwaarschriften van gemeentelieden tegen het besluit van de Protestantse Gemeente om acht kerken te sluiten, zijn afgewezen. Dat heeft het regionale college voor de behandeling van bezwaren en geschillen in Zuid-Holland van de PKN half april besloten.

TEKST UITSPRAAK: KERKINDENHAAG.NL

Huiskamerspiritualiteit van 'Stadsverlichting'

Een vol uur volmaakt stil zijn

REPORTAGE Een uur lang stilzitten in een onbekende huiskamer, bij een vreemde. Met anderen die je nooit eerder ontmoet hebt. Dat kan zomaar. Je hebt alleen een computer nodig.

OP DE WEBSITE VAN 'STADSVERLICHTING' had ik gekeken naar welke Haagse huiskamer ik zou gaan. Er waren er ruim twintig. Ik meldde mij aan bij de 'huiskamer van Lies en Dirk'.

Die avond belde ik om kwart voor acht aan op de Kranenburgerweg. Een man, kennelijk Dirk, wees me zonder al te veel plechtigingen de woonkamer. Daar zakte ik neer op een bank. Meteen sprong er een aanhankelijke zwart-harige kat op mijn schoot.

Positief krachtenveld

Het initiatief 'Stadsverlichting' is bedacht door Tijn en Kris Touber. Tijn was oprichter van muziekband Lois Lane en leefde daarna als jogi (oosterse monnik), veertien jaar lang. Zijn levenspartner Kris was vroeger topmodel en raakte geïntrigeerd door oosterse spiritualiteit. Beiden wilden een 'cultuur van verlichting stimuleren'.

Als een heleboel mensen tegelijk een uur lang zwijgen of mediteren, ontstaat er dan niet misschien een positief krachtenveld? Op de website staat: 'In steden waar regelmatig wordt gemediteerd, is er minder criminaliteit, is het minder druk op de spoedeisende hulp en zijn minder verkeersongevallen (...)' 'Door samen in een huiskamer te mediteren, kom je niet alleen thuis bij jezelf, maar ook bij elkaar'.

De lucht waste mijn oren en mijn binnenste schoon

Iedere tweede zondag van de maand tussen 20 en 21 uur wordt er in meer dan zeshonderd huiskamers in heel Nederland gemediteerd.

De kat doet mee

Terug naar de bank. Ik kreeg een kopje thee en intussen ontmoette ik Lies, de vrouw van Dirk. Ze waarschuwde me voor de kat Silvester: 'Een lief dier, maar hij lekt nogal.' Inderdaad zag ik aan zijn kin een druppel hangen. De bel ging, en daar kwam een andere

deelnemer, ook voor het eerst. Ze zette zich in een hoek op een meditatiekussen. Ikzelf vleide me in kleermakerszit in een hoekje van de bank. Kat Silvester had ik inmiddels node van mijn schoot weggejaagd. Ik voorzag dat aan het einde van het uur mijn kleding doorweekt zou zijn van zijn gedrup. Jammer, het was wel gezellig.

Op de achtergrond klonk allerlei gorgel uit een vaatwasser. Even voor achten schakelde onze gastheer hem

een gegeven moment ontsnapte er een luchtbelletje uit het kaarsvet. We hoorden een plifplofje.

De lucht waste mijn oren en mijn binnenste schoon. Het voelde alsof ik in een cocon zat. Dit mocht van mij wel de hele avond voortduren.

Negen uur. Tijd. We rekten ons voorzichtig, veranderden van houding. Keken elkaar aan. De andere gast maakt een 'prima'-gebaar met haar duimen. Dirk schakelde de vaatwasser weer in, die meteen braaf zijn programma voortzette. We trokken onze schoenen aan, praatten nog even na. Daarna namen we afscheid. Mijn collega-bezoekster bood me een lift aan, achter op haar fiets, naar een tramhalte. Daar zat ik, bij een wildvreemd iemand op de bagagedrager.

FOTO MARGOT C. BERENDS

'Ik zag dat het buiten donker begon te worden.'

uit. 'Veel plezier', zei hij, en hij ging op de grond zitten. Daarna waren we een vol uur stil.

Het was verrukkelijk. Stille-adept als ik ben, kon ik genieten van een lange tijd niets, gewoon niets dat een appèl op me deed. Nou ja, okee, we hoorden de televisies van de burens, maar wij met ons drieën waren volmaakt stil. Alleen stil zijn is fijn, maar met anderen samen komt er een dimensie bij. Woordeloze kracht, sympathie voor mensen van wie je niets weet en met wie je zomaar een huiselijke ambiance deelt.

Schemerlampjes

De tijd vloog. De klok sloeg half negen, ik deed mijn ogen even open en zag dat het buiten donker begon te worden. De andere bezoeker zat kaarsrecht op, zachtjes heen en weer wiegend. Er waren een paar schemerlampjes aan, een kaars en een theelichtje brandden. Op

'Als we nou eens wereldwijd zouden afspreken dat iedereen dit doet, en iedereen zou een uur lang zijn wapens neerleggen...?', zei ze.

Dat was het: ontwapenend. Gewoon stil, gewoon thuis, gewoon een uurtje, gewoon samen.

Ik doe zeker nog eens mee en ga ook absoluut nog een keer naar Dirk en

Wie weet, hoe huiselijk geluk verder doorstralen kan

Lies. Wat een huiselijk geluk. En wie weet, wie weet, hoe dat geluk verder en verder doorstraalt.

MARGOT C. BERENDS

INFO: STADSVERLICHTING.NU

Pinksterkerken

Vervolg van pagina 1

niet zo zeer kenbaar te zijn met het verstand, maar bovenal voelbaar als een aanwezigheid die de kerkgangers bijstaat.

Multinationals met filialen

Tussen beide kerken zijn ook verschillen. De UKGR is een Braziliaanse pinkstergemeenschap opgericht in 1977. De kerk zegt afdelingen in honderdtachtig landen te hebben, met tien gemeenschappen in Nederland. De liturgie is overal hetzelfde. Elke dag van de week staat in het teken van een bepaald doel, zoals bevrijding, familie- relaties, gezondheid, enzovoorts. Daarnaast maakt de kerk intensief gebruik van de media. In Brazilië is de UKGR eigenaar van een televisiestation en in andere landen heeft ze een eigen radioprogramma. De

kerk opereert als een grote multinational met filialen wereldwijd.

De NLCCM is in 2001 begonnen, toen de familie van de Braziliaanse kerkleider in Nederland kwam wonen. In twaalf jaar heeft de kerk zich verspreid in drie steden in Nederland en één stad in België. Ook hier zijn de diensten levendig met veel moderne muziek, ruimte voor individuele geboden en bevrijding van geesten die onrust en onzekerheid brengen, ziekten veroorzaken of een gelukkig leven verhinderen. De gemeenschap is hecht.

Directe communicatie

Wat verklaart kortom de populariteit van deze kerken onder migranten in Nederland? In beide kerken is er sprake van directe, toegankelijke communicatie tussen gelovigen met de geestelijk leiders. Bovendien behandelen de pastores in hun preken onderwer-

pen die aansluiten bij de onzekerheden van hun kerkgangers. De gemeenschap is een plek waar bezoekers geborgenheid kunnen vinden.

Ik heb overigens ook 'autochtone' Nederlanders ontmoet in deze kerken. De meesten van hen waren overgestapt van een andere kerk. In de pinkstergemeenschap ervoeren zij meer gemeenschapszin. Om hun kerkkeuze beter te begrijpen is echter meer onderzoek nodig.

ANDREA DAMACENA MARTINS

ANDREA DAMACENA MARTINS IS DOCTOR IN DE SOCIALE WETENSCHAPPEN EN VERBONDEN AAN DE THEOLOGISCHE FACULTEIT VAN DE UNIVERSITEIT VAN TILBURG. ZE DOET ONDERZOEK NAAR KATHOLICISME, PINKSTERBEWEGINGEN IN LATIJNS-AMERIKA EN NEDERLAND, GENDER, EN STEDELIJKE VRAAGSTUKKEN.

Kloosterkerk

‘Geloven doe je niet in je eentje’

INTERVIEW Voor een afstudeerfeestje nodig je ook je vrienden uit. Logisch dus, vindt Bart Koopman, dat hij belijdenis van het geloof aflegt in het midden van de gemeente. ‘Je zegt niet zo maar wat.’

OP DE ZONDAG NA PINKSTEREN VERBINDT Bart Koopman (26, basisarts-promovendus in het Leids Universitair Medisch Centrum) zich in de Kloosterkerk met de christelijke traditie. Hij is gelovig opgevoed, in Venlo.

‘Daar is het hartstikke katholiek. Je had er wel protestanten, gereformeerd en hervormd, maar dat waren kleine gemeenschappen. Toen die moesten samengaan ontstond er een moddergevecht. “Als het zo gaat, hoeft het voor mij niet

Bart Koopman

meer”, concludeerde mijn moeder, en ze liet ons met z’n allen uitschrijven.

Als student in Leiden bezocht ik de kerk af en toe, soms alleen voor een lezing. Of ik daar een roeping ervoer? Ik was in elk geval geïnteresseerd, leerde er nieuwe dingen. Bovendien was ik verroud met een geloofsomgeving.’

Een vriend van Bart verhuisde van Leiden naar Den Haag en vroeg hem een keer mee te gaan naar de Kloosterkerk. ‘Het beviel mij daar prima.

Toen ik hier een jaar later zelf kwam wonen, zocht ik aansluiting en verdieping. Daarvoor ging ik eenvoudigweg terug naar de Kloosterkerk.’

Na ruim een jaar in Den Haag ging Bart de ABC-cursus volgen. ‘Het is niet echt catechisatie. Predikanten dragen eerder over hoe zij het geloof zelf begrijpen. Doel is om beter te begrijpen wat het betekent om naar een kerk te gaan, wat je dan doet. Wie wil, kan aan het slot van die cursus belijdenis doen, al noemen ze ook dat anders: je kunt je, zoals dat heet, verbinden met de christelijke traditie. Die omschrijving vind ik mooi. Je schaaft je er als het ware in. “Die traditie past bij mij, ik vind die waardevol”, zeg je eigenlijk. Het woord belijdenis klinkt zo beladen, als een strak ‘ja’ op de Dordtse Leerregels.’

Bart bezoekt de Kloosterkerk nu sinds drie jaar. ‘Blijkbaar vind ik het waardevol. Dan ligt het in de lijn dat uit te spreken. Of dat zo publiekelijk moet? Een vriend die de cursus ook doet vindt geloven iets persoonlijks. Hij deelt het moeilijk

‘In de kerk voel je verbondenheid’

met anderen. Ik denk juist: geloven doe je niet alleen, je gaat naar de kerk en voelt er verbondenheid. Dat wil je daarom delen met die gemeente. Ik vergelijk het met andere ceremonieën of rituelen, zoals een afstudeerfeestje of huwelijk. Daar nodig je ook familie en vrienden voor uit, om getuige te zijn van een gebeurtenis die belangrijk voor je is. Het afleggen van een eed heeft ook iets spannends. Je zegt niet zomaar wat, maar je verbindt je.

Toen ik in de geneeskunde afstudeerde, legde ik mijn eed af met de geloften van de Griekse arts Hippocrates. Binnenkort met de standaarden van het christendom.’

NELLEKE DE JONG-VAN DEN BERG

Parkstraatkerk

Ik voel rust, een warme gloed

INTERVIEW Vroeger kon Paul van Heel zich druk maken om niks. Sinds hij het geloof heeft ontdekt en gedoopt is, is hij een stuk rustiger geworden.

PAUL VAN HEEL IS MET PASEN GEDOOPT in de rooms-katholieke Parkstraatkerk.

‘Het balletje ging rollen toen ik in een nieuw hockeyteam kwam, nu ruim een jaar geleden. Een medespeler bleek als broeder te werken in de Sint Jacobusparochie aan de Parkstraat. Ik besloot een keer daarheen te gaan en de viering bij te wonen. Ik heb later ook meegedaan aan de paaswake. Het was bijzonder. Toen ben ik nog eens naar die kerk gegaan, en nog eens. De Latijnse mis trok me aan, omdat de viering mooi verzorgd is.

Door vrijwilligerswerk bij de parochie raakte ik

‘Ik ben veranderd. Ik kan het niet onder woorden brengen’

er steeds meer betrokken. De pastoor vroeg of ik wilde meedoen met een groep geloofsleerlingen. Maar dat zag ik nog niet zo zitten. Op een zaterdagmiddag was ik in de kerk, alleen. Ik werd daar geraakt. Ik voelde: hier moet ik zijn.’

Voorheen ging Paul wel eens naar de Pax Christikerk in Mariahoeve. ‘Anderen hadden me daar naartoe meegenomen. Ik heb na die zaterdagmiddag een gesprek gehad met de predikant van de Pax Christi. Hij bad met me, en hij zei: “Wat je voelde, dat was de Heilige Geest. Je bent daar op het juiste adres, daar is jouw plek.” Dat klopt, denk ik. Er is hier iets, ik kan het niet onder woorden brengen.’

Paul is nu gelovig opgevoed. ‘Toen ik hier

kwam, zag ik er tegenop de Bijbel te gaan lezen. Totdat ik een boek vond waarin het bijbelverhaal wat toegankelijker staat. Ik kon bijna niet meer ophouden. Inmiddels ben ik toch naar die geloofsgroep gegaan. Het wordt steeds interessanter, steeds leuker!

Afgelopen Pasen, tijdens de paaswake, ben ik gedoopt. Eerst was ik erg zenuwachtig, maar toen ik het altaar opliep, had ik nergens meer last van. Ik merkte dat ik er honderd procent achter stond. Op paasmorgen werd ik wakker en ik voelde een rust. En een warme gloed. Terwijl het de koudste Pasen was sinds tijden.

Vroeger kon ik me druk maken om niks. Achteraf bleek dat dat helemaal niet had gehoeven.

Paul van Heel

Ik was wat kort door de bocht, kon onvriendelijk uit de hoek komen. Het geloof heeft me rustiger gemaakt. Ik ben veranderd. Ik denk dat dat komt door de Heilige Geest.’

MARGOT C. BERENDS

Lukaskerk

‘Er is hier ruimte voor iedereen’

INTERVIEW De zeventig al gepasseerd en dan nog belijdenis willen doen. Mevrouw Brünings zette die stap enkele jaren geleden. Ze genoot van de catechisatie. ‘Dat waren inspirerende uren.’

MEVROUW BRÜNINGS (78, OUD-ONDERWIJZERES) deed vier jaar geleden, met Pinksteren, belijdenis in de Lukaskerk.

‘Na mijn pensionering verhuisden we van Amsterdam naar Den Haag. Dat was in december 1999. Ik vroeg wat rond in de buurt waar ik vrijwilligerswerk zou kunnen doen. Liefst iets met koken. Nou, dat hoeft je iemand van de Lukaskerk geen twee keer te vragen. De gemeenschap troonde me meteen mee.

In januari ben ik in de Lukaskerk begonnen als kookster. Ik ontmoette er al gauw de predikant, Albert Wilzing. “Mogen wij ook komen?” vroeg ik hem. Hij antwoordde – vanzelfsprekend –: “Ja natuurlijk”. We zijn hier nooit meer weggegaan.’

Gevoelens over de kerk

‘Ik heb geboft omdat ik voor mijn belijdenis geen catechisatie gedaan heb. De kookgroep begon altijd om half twee, ik kwam een uur eerder en had dan gesprekken met dominee Arie de Boer. Dat waren inspirerende uren.’ Als kern van haar belijdenis ziet ze de bevestiging van haar gevoelens over de kerk, over samen gemeente zijn en haar nodig hebben. ‘Wat stelt dat nou voor, gedoopt, als je twee jaar bent?’

Geloofsopvoeding heeft zij nauwelijks gehad. Haar grootouders van vaders kant baden nog wel voor en na het eten, maar bij haar thuis gebeurde dat niet. ‘Mijn moeder heeft een ernstige teleurstelling moeten doormaken in de kerk. Zij heeft toen meteen opgezegd. Toch liet ze mij en mijn zuster nog wel naar de kinderkerk en naar jeugd-

Mevrouw Brünings

diensten gaan. Maar ik heb er daarna, zoals men zegt, nooit meer wat aan gedaan.’

Brünings man was nooit gedoopt. Hij is op zeker moment – ‘ook al dik in de zeventig’ – gedoopt, door dominee Arie van den Dries. ‘Mensen vonden het bijzonder dat wij op onze leeftijd nog deze keuzes maakten, maar voor ons was het vanzelfsprekend. Ik ervaar het als “geleid zijn”. Wij zijn op onze plaats in de Lukaskerk, nog steeds. In een heel strenge kerk zou ik zijn gaan steigeren. Niet dat het hier vrijblijvend is, allerm minst, maar er is ruimte voor iedereen. Dat is mooi.’

NELLEKE DE JONG-VAN DEN BERG

Oud-Katholieke Kerk

‘Mijn kerk is de ware’

Wietse van der Velde

INTERVIEW Voor Wietse van der Velde, pastoor van de oud-katholieke schuilkerk in het Hofkwartier, bestaat er geen betere kerk dan de zijne. Een opmerkelijke opvatting. Waarom vindt hij dat?

Wietse van der Velde, pastoor van de Oud-Katholieke Kerk aan de Juffrouw Idastraat, vindt er geen doekjes om. In De Oud Katholiek, het landelijke tijdschrift van de kerk, stelde hij dat gelovigen in ‘zijn’ kerk het minst van Jezus’ onderricht afdwalen. Gevraagd om een toelichting op deze toch wel boude stelling zegt hij: ‘Het is een gigantisch pretentieuze opvatting, maar ik vind dat Christus in ons land nergens beter gevolgd en gediend kan worden dan in de Oud-Katholieke Kerk van Nederland.’

De Oud-Katholieke Kerk van Den Haag huist in

het labirintische gebouwencomplex tussen Juffrouw Idastraat en Molenstraat. Van der Velde: ‘Ik neem direct aan dat er velen zijn, ook ongelovigen, die in hun levenshouding goede christenen zijn. Christus vraagt maar eigenlijk één ding: God lief te hebben boven alles en je naaste als jezelf. Maar het blijkt nog steeds lastig om daar handen en voeten aan te geven. Daarvoor moeten we te rade gaan bij hoe Christus en zijn

‘Bij tegenslag ga ik er niet vandoor’

apostelen dat deden, en lering trekken uit wat er in de kerkgeschiedenis is gebeurd. Ik geloof dat het zoeken naar onze levensvragen alleen verantwoord kan gebeuren in het vraag-en-antwoordspel van mensen die elkaar en elkaars inzichten kritisch bevragen en verdiepen. Dat gebeurt in een kerk waar je het geloof doorgeeft, afgedwaalde gelovigen onder de arm kan nemen, en waar vergeving ervaren kan worden.’

Spirituele zoektocht

Maar waarom kan uitgerekend in de Oud-Katholieke Kerk? ‘Ik vond de kerk van mijn jeugd, de Gereformeerde Kerk, veel te intellectueel geworden. Velen wilden het geloof alleen met het verstand beleven. En wanneer sommigen meer nadruk op een spirituele zoektocht legden – het zoeken en vinden van de zin van jouw leven, dus van God – gebeurde dat weer zonder enige kritische zin.

Met de Bijbel, de dogmatiek, de kerkgeschiedenis en met mijn beleving in de hand, ben ik op zoek gegaan naar de ware kerk. Ik heb haar hier gevonden. Deze kerk steekt haar licht – Christus’ licht – misschien nog teveel onder de korenmaat. Natuurlijk stuit ik soms op teleurstellingen, maar juist omdat ik hier de dienst aan Christus ervaar als in overeenstemming met zijn bedoelingen, ga ik er bij tegenslag niet zomaar vandoor.’

ROBERT REIJNS

Muzikaal wereldreisje naar 'het hogere'

Stappen in het wit tussen de regels

REPORTAGE Dat elke wijsheidstraditie een lijntje heeft met het bovennatuurlijke, ondervind je in Den Haag op een natuurlijke manier. Namelijk door samen kleurrijke gebeden te zingen.

MUZIEK EN ZANG ZIJN IN BIJNA alle wijsheidstradities belangrijk om contact te maken met elkaar en met 'het hogere'. Die gedachte inspireerde een aantal Hagenaars om liederen uit de vijf grote stromingen te zingen. De initiatiefnemers zijn verbonden aan de Haagse Dominicus, een geloofsgemeenschap die niet gebonden is aan een bepaalde traditie. Het gaat niet om het 'mooie zingen' maar om de beleving. Samen zang kan elkaar bemoedigen, je kunt gevoelens vertolken en verwachtingen uitspreken. Het kan ook meditatief werken; vooral wanneer de teksten vaak herhaald worden, zoals bij een mantra uit de boeddhistische traditie, bij christelijke Taizé-liederen of bij een rituele zikr van soefi's.

Door het herhalen van de teksten en de melodieën zoek je elkaar op in de zang. Er kan een soort meditatieve sfeer ontstaan, een eenheid. Hoe meer gelovigen uit de verschillende tradities meedoen, hoe mooier.

Samen weven

Na een kopje koffie en thee, ga ik met zo'n vijftien anderen in een halve maanvorm zitten. De kaarsen dragen bij aan een toegewijde sfeer. Voor

iedereen ligt een blaadje met korte liedteksten klaar. Begeleider Fokke de Vries projecteert de muziknoten op de muur. 'Niet te veel naar kijken,' raadt hij ons aan; dat zou teveel afleiden van het meditatieve. Een ander advies dat we meekrijgen is onze gedachten het komende anderhalf uur met een vriendelijke glimlach te parkeren; die komen later wel terug.

We beginnen met een stiltemoment om 'aan te komen' en volledig aanwezig te zijn. Dan zingen we een vredesgroet, *Ya salaam*, in twee groepen

Parkeer je gedachten, die komen later wel terug

door elkaar heen. Klinkt leuk en door de herhaling ontstaat er inderdaad iets dat voelt als een gezamenlijk weefwerk. Dit smaakt naar meer! Na elk lied is er weer stilte, om het allemaal te laten bezinken. De stilte is hier bijna echte stilte, hoewel, er kraakt een schoen en verder weg in het gebouw hoor ik stemmen en het verschuiven van een stoel. Bij het volgende lied kom ik echt in een *schwung*. 'Roep onze namen, dat wij u horen.' Terwijl ik foto's maak, blijf ik als vanzelf zachtjes

doorzingen. We zingen 'Om Shalom: moge je vrede hebben met wie je bent' en 'Namaste: ik buig voor jouw spirit'. De afwisselende stiltes maken mij wat onrustig.

Kijk ik om mij heen, dan komen mijn gedachten in vliegende vaart terug. Als ik mijn ogen dicht doe, wordt het rustiger. Wie schreef ook alweer dat het gaat om het wit tussen de regels?

Op z'n Iers

Dan zingen we een vrolijk lied: 'Niente mi manca', het ontbreekt mij aan niets. 'Wat een gezegend mens ben je, als je dat kunt zeggen', zegt iemand. Dat is waar. Zingend voel ik dat het voor mij in ieder geval op dat moment opgaat. Op deze manier samenzijn is een stap uit de dagelijkse

'Niente mi manca, het ontbreekt mij aan niets'

routine zetten, ondergedompeld worden, geconfronteerd worden met jezelf en verbinding voelen met anderen.

We eindigen met een Ierse pelgrimszegen voor de weg, of de week, die voor ons ligt:

*'May the road rise to meet you,
may the wind be always at your back.
May the sun shine warm upon your face
the rain fall soft upon your fields.
And untill we meet again, untill we meet again,
may God hold you in the palm of his hand.'*

JOLLY VAN DER VELDEN

ELKE EERSTE WOENSDAG VAN DE MAAND IS ER EEN BIJEENKOMST. 19:30-21:30 UUR. DE OASE, VAN MEURSSTRAAT 1. TOEGANG €5. INFO: THEO VAN DER GREFT, TEL. 070-3963132.

Arie Slob over half jaar kabinet-Rutte II

'Kabinet mist een plan voor de toekomst'

INTERVIEW Het kabinet Rutte II is een half jaar bezig. Arie Slob, fractievoorzitter van de ChristenUnie, maakt de balans op.

IK KEN MAAR WEINIG KABINETTEN die zo slecht zijn begonnen als Rutte II. Het struikelde al meteen over de eerste horde die genomen moest worden; de inkomensafhankelijke zorgtoeslag. Dit kabinet mist een duidelijke visie. Wat ze elke keer doen als er problemen zijn, is uitruilen. "Als jullie instemmen met dit, dan krijgen jullie dat." Dat is misschien wel pragmatisch. Ze gunnen elkaar ook wel wat. Maar er ontstaan soms ook onwenselijke uitruilen. De VVD wil bijvoorbeeld minder geld aan ontwikkelingswerk besteden en een strenger beleid ten aanzien van illegalen voeren. Daar gaat de PvdA mee akkoord, op voorwaarde dat het kinder-

pardon er komt. Over dergelijke onderwerpen kun je wat de ChristenUnie betreft geen handje klappen doen. Nederland is geen marktplein en politici zijn geen kooplieden. Dit soort "deals" maakt het voor hulpverleners bovendien lastig om hun werk te doen. Als

Dit is niet alleen een financiële, maar ook een morele crisis

illegaliteit strafbaar wordt, durven dominees straks geen illegalen meer in hun kerken op te nemen. Dan moeten ze zeggen "Gaat heen en wordt

warm" in plaats van "Kom binnen en wordt warm". Dat druist in tegen alles waar kerken voor staan. Wat ik de regeringspartijen wel na moet geven, is dat ze elkaar stevig vast houden. Bijna krampachtig. Logisch ook als je weet dat de steun voor dit kabinet enorm terug is gelopen. Als er nu verkiezingen gehouden zouden worden, zou dit kabinet er niet meer zitten. Maar ik wil ook weer niet te hoog van de toren blazen. De vijf zetels die wij bij de afgelopen verkiezingen hebben gehaald, maken nederig. Toch hebben we met dat bescheiden aantal een paar keer het verschil kunnen maken. Omdat dit kabinet geen meerderheid heeft in de Eerste Kamer hebben ze de oppositie hard nodig. Wat ik werkelijk mis, is een visie op de economische crisis waarin ons land verkeert. Er zitten momenteel zeshonderdduizend mensen werkloos thuis.

Die moet je toch perspectief kunnen geven? Rutte kijkt alleen maar naar zijn huishoudboekje. Natuurlijk moet dat ook op orde zijn. Maar hij vergeet te kijken naar de wezenlijke, diepere

Arie Slob in de plenaire zaal van de Tweede Kamer

oorzaken van deze crisis. Dit is niet alleen een financiële crisis, maar ook een voedsel-, energie- en niet te verge-

ten een morele crisis. De ChristenUnie plaatst dingen graag in een groter verband. Als je die verbanden ziet, dan weet je dat de tijden zoals we die gekend hebben, waarschijnlijk nooit

meer zullen terugkeren. Onze kinderen zullen het niet per definitie beter krijgen dan wij. Dat is op zichzelf niet erg, we zijn nog steeds een verschrikkelijk welvarend land. En van samen delen word je niet minder gelukkig dan alles voor jezelf hebben. Maar dat betekent wel dat we met elkaar een mentaliteitsverandering moeten doormaken. Daar is een kabinet voor nodig dat daadkrachtig leiding geeft. Mensen met een visie en een plan voor de toekomst. Dat missen we.'

FLOOR DE BOOYS

DEBAT MET ARIE SLOB. WOENSDAG 12 JUNI, 20:00 UUR. MARANATHAKERK.

INTERVIEW Honderden sikh-gelovigen bezoeken wekelijks een van de drie tempels ofwel Gurdwara's in Den Haag. Vikram Pal Singh, woordvoerder van de sikhs in Nederland en woonachtig in Den Haag, geeft een inkijk in zijn geloofsleven.

Wat gelooft u?

'Mijn geloof is monotheïstisch en qua aanhangers het vijfde grootste wereldgeloof. Wij geloven dat God in ieders hart verblijft, en door meditatie en goede daden verworvelijk kan worden. We willen leven voor gelijkheid en rechtvaardigheid voor iedereen. Ik geloof dat God de schepper is van al hetgeen vrij is van angst en haat. God is tijdloos, ongeboren en op zichzelf staand. In het dagelijks leven zijn sikhs harde werkers, die hun rijkdommen graag delen met anderen. Ze leiden een gezond familieleven; celibatair en ascetisch leven zijn voor sikhs geen methoden om tot God te komen.'

Wie heeft het sikhisme gesticht?

'Sikhs zijn de volgers van stichter Goeroe Nanak, in 1468 geboren in het huidige Pakistan. 'Sikh' betekend discipel of student. Je dient je als Sikh dus altijd spiritueel te ontwikkelen. Negenen goeroes (spirituele leraars) volg-

Vikram Pal Singh over sikhisme 'Bekeer jezelf, niet de ander'

den Nanak op. Uiteindelijk werd het leraarschap vastgelegd in het boek *Goeroe Granth Sahib*, de eeuwige geestelijke gids, en verspreid door de *Khalsa*,

Vikram Pal Singh

een gemeenschap van sikhs die het geestelijke stadium van totale toewijding bereikt hadden.'

Hoe kijken sikhs aan tegen andere godsdiensten?

'Sikhs zien andere religies simpelweg als andere manieren om God in zichzelf te realiseren. Wij vinden dat iedereen het recht heeft om een eigen pad

naar God te volgen, zonder door anderen veroordeeld of gedwongen te worden. God verblijft in ieders hart; alle mensen behoren tot dezelfde familie.

We maken daarom geen ethisch onderscheid tussen sociale klassen, culturen, religies of rassen om te bepalen welke groep dicht bij de 'morele waarheid' staat, rechtvaardiger of beter is. Goeroe Granth Sahib zei eens: "Waarheid is de hoogste deugd van alle deugden, maar nog hoger is het leven naar de waarheid". Ieder die respect en gelijkheid voorstaat, kan daarom deel uitmaken van de sikh-gemeenschap.'

Kunnen christenen iets van het sikhisme leren?

Jawel. Bijvoorbeeld dat het niet nodig is mensen te bekeren. Sikhs geloven dat de waarheid niet in pacht is van één bepaalde religieuze stroming. "De waarheid is eeuwig" – Sat Sri Akal – luidt een sikh-groet. Ons geloof is bovendien gevrijwaard van dogma's. We kennen wel vijf

hoofdzonden: woede, lust, hebzucht, binding en ego. We moeten deze herkennen, erkennen en controleren om de geest te bevrijden en ons langzamerhand één te maken met God. Het sikhisme is geen hiërarchische religie. Wij vinden dat ieder persoon zelf verantwoordelijk is voor zijn daden ten opzichte van God.'

Hoe kijken Nederlanders aan tegen het sikhisme, volgens u?

De gemiddelde Nederlander is er totaal onbekend mee, mede doordat het sikhisme in tegenstelling tot de andere wereldgodsdiensten geen plaats heeft in het middelbaar onderwijs. En Nederlanders die wat meer geïnteresseerd zijn in religies zien het sikhisme dikwijls onterecht als een hindoesekte. Ook vanwege ons uiterlijk – mannen dragen een tulband en baard, naar het voorbeeld van onze stichter – worden wij vaak voor extremistische moslims aangezien. Omdat wij geen bekeeringsdrang hebben, tolerant zijn en ons vaak bescheiden opstellen, blijft het sikhisme grotendeels onbekend.'

ROBERT REIJS

VIKRAM PAL SINGH IS GEHOLPEN DOOR COLLEGA THEODORUS SNELLEN BIJ HET FORMULEREN VAN ZIJN ANTWOORDEN.

Voor vijf kerken valt het doek

Vier kerkgebouwen van de Protestantse Gemeente te 's-Gravenhage sluiten in mei en juni hun deuren voor de zondagse eredienst. Voor de aanvangstijden van de afscheidsdiensten zie pagina 6.

Op 9 juni wordt de Bethelkapel (Valkenbos) gesloten. Op 16 juni gaat de Bethelkerk (Loosduinen) dicht. Een week later, op 23 juni, sluit de Ontmoetingskerk, ook in Loosduinen. Op zondagmiddag 23 juni sluit de Thomaskerk (Leyenburg).

Op 9 juni sluit ook de kerk van de Vrije Evangelische Gemeente aan de Zoutkeetsingel. Sinds 1934 was dit gebouw in gebruik. De gemeente verhuist naar de Noorderkerk (Duinoord), waarmee al lange tijd intensief wordt samengewerkt.

Vrijmarkt in de Houtrustkerk

De Houtrustkerk houdt een vrijmarkt met o.a. handgemaakte producten. Hapjes en drankjes in de theetuin.

ZATERDAG 22 JUNI, 12:00-16:00 UUR. HOUTRUSTKERK.

Geloven op het werk

'Collega's stopten direct met vloeken'

REPORTAGE Wie is op het werk omwille van z'n geloofsovertuiging weleens versleten voor een malloot uit de vorige eeuw? Durven we wel over het geloof te praten? In de Bethlehemkerk wisselen twintigers en dertigers ervaringen uit.

AAN GESPREKSTOF GEEN GEBREK: iedereen heeft op het werk weleens met de vraag gezeten of je moet vertellen dat je gelooft.

Floris, afdelingshoofd bij een beveiligingsbedrijf, loopt niet met zijn geloof te koop, al heeft hij collega's die het weten.

Johan-Martijn, software engineer, kent collega's die er niets van moeten hebben. Anderen weer wel, ook al geloven ze zelf niet.

Jan, student psychologie en woonbe-

'Ik krijg snel een stempel opgedrukt'

geleider, wil zijn collega's zeker niet spammen. Hij vindt het belangrijker zijn christen-zijn uit zijn houding te laten blijken. Collega's merken het doordat hij bad voor het eten. 'Sommigen wilden gelijk stoppen met

vloeken. Prima, maar ik ben daar niet op uit.'

Vloekende collega's leveren soms een dilemma op. Wat accepteer je en wat niet? Johan-Martijn wil geen moraalridder zijn, maar om nooit ergens op te reageren vindt hij ook zo wat. 'Je kunt mensen wel uitnodigen tot een gesprek', vindt hij.

Wat vind je van homo's?

Bij Rik is het door zijn studiekeuze van religiewetenschappen en theologie meestal wel duidelijk hoe de vlag ervoor staat. Hij krijgt soms steeds dezelfde vragen. 'Moet je nou van alles? Wat vind je van homo's?' Uit zelfbescherming is hij wat voorzichtig met het expliciet maken van zijn geloofsovertuiging. 'Ik ben meer dan mijn geloof. Bovendien heb ik ook mijn "normale", wereldse kanten. Toch krijg ik gauw een stempel opgedrukt.' Hij vindt het moeilijk om als christen niet altijd serieus genomen te worden, of als

conservatief of orthodox te worden aangemerkt. Waarom wordt een andere overtuiging vaak als normaler gezien?

In de Grote Marktstraat

Hanna, psycholoog en orthopedagoog, is stellig over evangeliseren op je werk: 'Opdringerigheid werkt nooit. Collega's lopen dan met een boog om je heen. Ik merk dat mensen het juist fijn vinden als je ze vertelt dat je ook wel eens twijfels hebt.' Toch vraagt ze zich af hoe je dan wél over je geloof praat. 'In de Bijbel staat

dat je de verantwoordelijkheid hebt om erover te vertellen. Hoe kun je dat doen zonder dat je in de Grote Marktstraat voor de V&D voorbijgangers gaat bekeren? Moet je wachten totdat je iets gevraagd wordt?' Hanna heeft met een groep christelijke collega's een bidgroepje dat in werktijd bij elkaar komt. Ze vindt het fijn. Het geeft verbondenheid. Het is simpelweg begonnen met een mailtje: wie heeft er zin om mee te doen?

Floris had een werknemer die een dochter verloor. Hoewel hij wist dat die man gelovig is, stelde hij toch niet

TEKENING WILLEKE BROUWER

voor samen voor zijn dochter te bieden. 'Dan zou ik uit de werkrelatie stappen', zegt hij.

Hanna vindt het in haar professionele rol belangrijk dat haar cliënten, voor zover ze dat kunnen, hun eigen keuzes maken. Maar wat als het gaat om keuzes die volgens haarzelf fout

'Het persoonlijke en professionele houd ik uit elkaar'

zijn? Denk aan seks buiten het huwelijk of het gebruik van tarotkaarten om rustig te worden. Maak je als christen geen vuile handen als je daar niets van zegt? 'Ik wil het persoonlijke en professionele uit elkaar houden', zegt ze. 'Ik kies er soms voor om keuzes van de cliënt, die niet stroken met de Bijbel, actief te negeren. Het belang van de cliënt binnen de therapie staat voorop. Soms twijfel ik. Maar ik ga ervan uit dat God begrijpt dat ik een instrument ben.'

En predikant Laurens Jan Vogelaar, die het gesprek ook bijwoont, dan? Zit hij met z'n werk nooit met het geloof in de knel? De conclusie van deze discussie vindt hij duidelijk: hij heeft het vrij gemakkelijk. 'Ik mag fulltime gelovige zijn en er zelfs nog een schiep-je bovenop doen.'

JOLLY VAN DER VELDEN

Nieuw gebouw in Vrederust

Leger des Heils bouwt kerk in winkelcentrum

NIUWS De nieuwe kerk van het Leger des Heils voor Haaglanden komt in een winkelcentrum in Vrederust. Dit najaar wordt de eerste paal geslagen.

HET LEGER DES HEILS ZOEKT ZIJN publiek voortaan in een winkelcentrum. Aan de Ambachtsgraaf in Den Haag-zuidwest wordt een nieuwe kerk gebouwd voor heel Haaglanden. Daarmee krijgt dit winkelcentrum in Vrederust, dat de laatste jaren in de versukkeling was geraakt, weer wat meer glans. Eerder kwamen er al nieuwe winkels. Het ge-

'De binnenstad is voor ons niet meer heilig'

bouw van het Leger des Heils wordt een open, uitnodigend pand waarin veel glas wordt verwerkt. Het krijgt een grote ontmoetingsruimte met enkele zalen, een professionele keuken, kantoren en een winkel van tweedehands kleding.

Op dit moment is aan het plein al een 'noodwinkel' van het Leger des Heils geopend, met een inloopruimte voor iedereen waar ook activiteiten voor kinderen worden aangeboden.

'Zo kan de buurt alvast aan ons wennen', zegt projectleider "envoy" Gerard Mulder van het Leger des Heils. 'Omdat bekend is dat het Leger des Heils ook veel sociaal werk doet, was de weerstand van buurtorganisaties aanvankelijk groot. Men dacht dat in het gebouw zwervers en drugsverslaafden zouden worden opgevangen. Dat is niet zo. Ook van het uitgesproken christelijk karakter van ons werk schrokken sommigen nogal.'

Snel akkoord

Mulder verwacht dat de bezwaren metertijd zullen verdwijnen. Het Leger des Heils heeft voor de nieuwe kerk bewust een plaats gezocht midden in een woonwijk. 'Tot onze verrassing waren we snel akkoord met de projectontwikkelaar, die eigenaar van het winkelcentrum is. Er lag nog een stuk grond braak. Dat wij als kerk een andersoortig element aan het winkelcentrum toevoegen, juichte de directie zelfs toe.'

De nieuwe kerk van het Leger des Heils voor heel Haaglanden komt in de

plaats van het grote pand aan de Prinsengracht in het centrum. Dat staat te koop. Het gebouw valt op dankzij de felgekleurde woorden aan de gevel: 'En toch hebt u God nodig'. Dat het Leger des Heils de binnenstad gaat verlaten mag weemoedig stemmen, aldus Gerard Mulder, 'maar we moeten niet vergeten dat de Haagse binnenstad steeds meer ontvolkt is geraakt. En uit onderzoek bleek verder dat toevallige passanten ons gebouw nauwelijks opviel'. Verder is het gebouw voor automobilisten praktisch onbereikbaar geworden. Het was ook duur in onderhoud.

Blokkendoos of grandeur

Het verschil tussen een gloednieuwe blokkendoos in het hart van een woonwijk en de grandeur van een historisch pand is groot, erkent Mulder. Desondanks is de verhuizing naar de Ambachtsgraaf voor hem niet meer dan logisch. 'De binnenstad is niet meer heilig voor ons', zegt hij. 'De korpsen van het Leger willen graag met hun ontmoetingsruimten op loopafstand van de bezoekers zitten. Daarom nemen we zonder veel pijn in het hart afscheid van de Prinsengracht.'

JAN GOOSSENSSEN

Nacht van de Hoop slaat brug tussen kerk en jongeren

NIUWS De vierde Nacht van de Hoop, dit jaar in het Humanity House in het centrum, was een groot succes.

RUIM HONDERDVIJFTIG DEELNEMERS raakten met Pasen in het holst van de nacht bekend met een wereld waar 'vluchten en hoop' aan de orde zijn van de dag.

Het was een mooie nacht, met gevarieerde culturele activiteiten. Een groot aantal bezoekers bleef tot de volgende

ochtend, toen een paasontbijt werd geserveerd.

Derk Stegeman, vanuit Stek (Stad en kerk) betrokken bij de organisatie, was er ook bij. Volgens hem was het evenement belangrijk voor bezoekers en kerken samen. 'Het programma van de Nacht is vooral gericht op bezoekers van onder de veertig. Ongeveer vijftien procent van hen is buitenkerkelijk. Het lijkt mij waardevol dat kerken vernieuwende manieren vinden om die groep te bereiken en te prikkelen zichzelf te bevragen.' Dat is gelukt, merkte Stegeman bij een kringgesprek met uitgeprocedeerde vluchtelingen. 'Het uitwisselen van vluchtverhalen, aannames en vragen heeft de afstand tussen de verschillende belevingswerelden kleiner gemaakt. Wie meedeed, kan zich nu makkelijker in vluchtelingen verplaatsen.'

Veel bezoekers vertelden geïnspireerd te zijn door wat ze in het Humanity House zagen en hoorden. Sommigen zijn actief geworden (of waren dat al) bij de opvang van asielzoekers in de stad.

Volgens een Japanse legende mag iedereen die duizend origami kraanvogels vouwt een gelukswens doen, die dan werkelijkheid zou worden. Bezoekers van de Nacht vouwden er op los.

IN - DRUK SPRONG IN HET HEELAL

Ik ontdekte dat Leon Povel in januari is overleden. Dat daar in de media weinig aandacht aan is besteed begrijp ik wel. In 1911 geboren, was deze radioman buiten beeld geraakt. Toch werd hij eind 2011 nog geridderd door de majesteit voor zijn verdiensten als radiopionier en zijn inspanningen ter bevordering van het hoorspel.

'Hoorspel'? Ja, op de radio. Voor jongeren van nu een even onbekend begrip als 'kalkedot', 'asbestplaatje' of 'mr. G.B.J. Hilterman'. En toch, in de jaren vijftig van de vorige eeuw, zat een groot deel van de bevolking via de radiodistributie naar 'De bonte dinsdagavondtrein' te luisteren. Een gekuiste versie van 'Schreeuw van de Leeuw', maar dan zonder bewegende beelden. En in plaats van soapseries waren er hoorspelen, zoals 'De familie Doorsnee', 'Paul Vlaanderen' en 'Monus de man

van de maan'.

Zelf herinner ik mij 'Sprong in het heelal' (1955-1957) nog goed, geregisseerd door Leon Povel. Echte science fiction, al was dat toen nog geen ingeburgerd begrip. Wat toen nog fantasie was, werd 12 april 1961 werkelijkheid met de eerste ruimtevlucht van Joeri Gagarin. Ik hoorde over de ruimtevlucht op mijn kristalontvanger (de eenvoudigste uitvoering van een radio), via de op het Westen gerichte uitzending van Radio Moskou. Later meldde Gagarin dat hij God niet had gevonden in de ruimte. Onbegrijpelijk dat sommige gelovigen zich daar over opwonden of erdoor van hun stuk raakten. Had hij gemeld dat hij God wel gevonden had, dan was hij waarschijnlijk in een psychiatrisch gesticht geëindigd. In orthodox christelijke kring zagen sommigen zijn opmerking als een bevestiging van hun overtuiging dat

geloof en wetenschap niet te verzoenen zijn. Een misverstand dat helaas, ook onder wetenschappers, nog steeds leeft. De gerespecteerde professor Van Schayck moest onlangs aftreden omdat hij vertelde dat hij jaren geleden getuige was geweest van een wonder.

Wat zijn regisseurs en dichters, kunstenaars en schrijvers dan toch een bevoorrechte mensen! Alles staat hen ten dienste – geluid en gebaar, woord en beeld – om de verstikkende dictatuur van de 'objectieve' werkelijkheid open te breken. Daar wekken ze soms verwondering en ontroering bij, omdat hun werk een diep verlangen in ons wakker roept.

Maar kunst kan ook verontrustend zijn. Het stelt vragen bij de werkelijkheid waarmee wij ons ten onrechte verzoend hebben. Op Eerste Paasdag

was ik in Carré bij het jubileumconcert van Elly en Rikkert, die 45 jaar in het vak zitten. Toen zij vanuit het *flower power* gebeuren tot geloof in Christus kwamen, was er spot en ongeloof. Gelukkig zijn ze de 'zwervers' van voor hun bekeering gebleven: met woorden en muziek dragen ze het verlangen uit dat hen bezielt. In hun teksten zit minder 'Jezus' dan toen ze begonnen, maar méér wonder.

En als Jan Rot met z'n Rotjes dan ook nog eens met hen over de 'Kauwgomballenboom' komt zingen, dan spettert de vreugde door Carré. Want noch in een wetenschappelijk keurslijf, noch in gestolde christelijkheid vindt ons hart rust. In het hoorspel of op het podium van Carré, ja waar niet, duik je soms zo maar in Gods heelal.

ROB VAN ESSEN

Protestantse Kerk, kerken per stadswijk

Stads wijken	Kerkgebouwen	Tijd	zondag 5 mei	Hemelvaart 9/5	zondag 12 mei	Pinksteren 19/5	zondag 26 mei	zondag 2 juni	zondag 9 juni	zondag 16 juni	zondag 23 juni	zondag 30 juni
Centrum Schilderswijk	Lukaskerk Om en Bij 2	10.30	ds J Chr Donner HA	10u15 naar de Lutherse kerk	ds WTV Verhoeven gez dienst	Dominicusdnst de Elementen: Geest	cand I Buijser	dss Jansen >Kenia & Verhoeven HA	de WTV Verhoeven	locatie? ! Thema: onderdak / tenten	ds Verhoeven	ds Verhoeven met de Dominicus
Benoordenhout	Duinzichtkerk van Hogenhoucklaan 89	10.00	ds FB Fennema	ds C van Duinen	ds van Duinen HA	ds E Hulsman HA	ds C van Duinen bev ambtsdrager	ds de Meij Mecima	ds D Sikkema	mw Ridderhof-Boon	*	ds van Duinen HD
Archipel	Vredeskapel Malakkastraat 1	10.30	ds J Korf	naar Duinzichtkerk	ds KH Wigboldus	ds C van Duinen HA	naar Duinzichtkerk Voortaan hier eens per maand dienst	naar Duinzichtkerk	naar Duinzichtkerk	naar Duinzichtkerk	ds C van Duinen	naar Duinzichtkerk
Bezuidenhout	Christus Triumfatorkerk Juliana v Stolberglaan 154	10.00	ds B Bootsma	ds Stierner samen met Noorderkerk	ds TVrolijk Capelle	ds B Bootsma	ds RE Stierner	ds B Bootsma HA	ds I Hoogendoorn van JOP Utrecht	ds RE Stierner	ds Bootsma	dr RE Stierner
Mariahoeve	Kruispunt Diamanthorst 187	10.00	ds NL van Dorp	ds de Meij Mecima HA	12/5 ds van Dongen	dss MeijMecimaHA 18/5 19u vespers	ds HJ van Haarlem	ds R van Essen	ds de Meij Mecima	16/6 ds vHaarlem 15/6 19u vespers	ds CM Schreuder Maasluis	ds H Onderstal
Marlot	Pax Christikerk Vlamburg 2	10.00 12.00	ds J Winter Rwk open kerk	ds SH Smits	ds PJ Bakker open kerk	ds PJ Bakker open kerk	ds MJ Zandbergen open kerk	ds PJ Bakker open kerk	ds PJ Bakker open kerk	ds PJ Bakker open kerk	ds R Hoekstra open kerk	ds SH Smits open kerk
Stadsdeel Laak	de Oase van Meursstraat 1	10.00	ds R van Essen	naar de Marcuskerk	kringviering	ds G Nagel HA	ds B Bootsma	ds D Sikkema	kringviering	ds Bootsma HA	ds de Reuver	ds D Sikkema
Moerwijk / Morgenstond / Zuiderpark	Marcuskerk Jan Luikenlaan 90	10.00	cand Y Shu Asd	dr R de Reuver	mw ds N Pronk	ds de Reuver	dhr N den Toom * Pijnacker	dhr H Domburg *	ds de Reuver HA	ds P Domburg-Doorn	ds J Eerbeek	dr RE de Reuver
Transvaal / Valkenbos / Rustenburg	Valkenboskerk Zuiderparklaan 2	10.00	ds van Dudenallen	X	ds RE de Reuver	ds ME den Dulk	cand PI vd Meijden Ldn	ds T Bergsma Rwk	ds ME den Dulk HA	ds I Bakker van STEK	Ouderling D Alkema Leidschendam	ds ME den Dulk
Regentessekwart.Z	Bethelkerk Th. Schwennekestraat 30	10.00	naar Maranathakerk 10u30 !	ds O Elseman	ds O Elseman dnst voor jong & oud	ds C Schakel Asd	ds O Elseman	ds Elseman S/T	LAATSTE DIENST ds Elseman & Wicke	X	X	X
Vogelwijk Segbroek	Bergkerk Daal en Bergselaan 50	10.00	naar Maranathakerk 10u30 !	naar Bethelkerk	naar de Bethelkerk	ds J van den Berg	ds P Schelling uit Monster	naar Bethelkerk	ds JC Donner	mw mr P Hellinga Zwolle	ds R van Essen Delft	ds T Fossen A'ftr
Statenkwartier-0 Duinoord Zeeheldenbuurt Regentessekwartier-N	Maranathakerk 2e Sweelinkstraat 156	10.30	ds HW Nusselder gez dienst	naar Bethelkerk	ds MSF Kemp	ds O Elseman S/T	mw ds CE Dahmen Berkenwoude	naar Bethelkerk	ds EJ Bosch	ds R van Essen	15u ds J vd Berg afscheid organist Arie Eikelboom	ds AE Keuning Utr
	Noorderkerk Schuijtsstraat 9/11	10.00 19.00	ds RE Stierner	naar de Christus Triumfatorkerk	pastor AG Tulling	ds RE Stierner HA	dr TH vd Hoeven Vbg ds AF Troost Ermelo citydienst	ds RE Stierner	ds W Pera Leersum	mw ds JG Mooi Hoogmade	ds Stierner	ds AJG Dronkert ds Korf citydnst
Morgenstond/Zuiderpark / Houtwijk	Thomaskerk Harmelenstraat 108	10.00	ds JA Tielkemeijer	ds J van den Berg	ds EJ Bosch	ds Tielkemeijer S/T	ds Tielkemeijer	ds JA Tielkemeijer	ds Tielkemeijer S/T	ds FB Fennema	15u !! LAATSTE DIENST ds Tielkemeijer	X
Vruchtenbuurt	Bosbeskerk Bosbesstraat 9	10.00	mw G vd Harst - de Leeuwe	kerkeraad	ds FB Fennema S/T	ds TM v Montfoort Nieuwegein	ds J Eerbeek	15u !! Intrede ds M Koster < Honsel'd'k	ds FB Fennema	ds M Koster	ds H Kamphuis Alphen/R	ds M Koster
Loosduinen	Abdijkerk Willem IIstraat 40	10.00	ds SMA Wevers-van der Feltz	ds J Korf	ds H Onderstal	naar de Ontmoetingskerk	ds R Bos Putten	ds J Korf	cand I Buijser	ds G van Reeuwijk Alkmaar S/T	naar de Ontmoetingskerk	ds Th Koelewin
	Ontmoetingskerk Louis Davidsstraat 2	10.00	ds JC Eikelboom	naar de Abdijkerk	ds J Korf	dss van Dorp en Korf S/T	ds J Korf	ds NL van Dorp	ds RJA Hanenburg	ds W Huizing	LAATSTE DIENST dss Korf & vDorp HA	X
	Bethelkerk Loosduinen Händellaan 50	10.00	ds Riemersma s/t	ds NA Riemersma	ds HJ van Haarlem	ds Riemersma	ds HJ van Laren	ds Riemersma S/T gemeentezondag	ds H Onderstal	LAATSTE DIENST ds Riemersma	X	X
Bouwlust Vrederust	Shalom v/h Salvatorkerk Vrederustlaan 96	10.00	mw RN Slot-de Haan Maasland *	X	ds E Dibbets - v d Roest Schipluiden	mw ds N Pronk	mw CA de Peuter Noordwijk *	ds KJ Buist	ds N Pronk	mw E van Bolhuis HI Ambacht	ds N Pronk S/T (gasten < Lübben)	ds Tielkemeijer
Scheveningen Dorp	Bethelkerk Scheveningen Jurriaan Kokstr. 173	10.00 17.00	dhr S van der Land Terug in de tijd	ds J Maasland	ds J Maasland dienst aan zee *	ds J Maasland	mw ds MA Bezemer Wassenaar	ds Maasland HA	ds Maasland dienst aan zee *	cand PI vdMeijden Ldn	ds J Maasland	ds E Baars HAGAZhs
	Oude Kerk Keizerstraat 8	10.00 17.30	ds EJ Kronenburg ds FvdBosch Katwk	ds J Quist X	ds TTJ Plezier ds DJ Thijs Asd	ds Quist ds LJ Geluk Rt	ds A Christ Katwk dhr P Hazenoot JD	ds Quist Voorb HA ds J Maasland	ds J Quist HA ds Quist dankz.HA	ds J Maasland ds CN vDis Nwgein	ds E Bouman Katwk prof dr W Balke	cand M vdLinden dr T vd Hoeven Vbg
Belgisch park Statenkwartier - W	Nieuwe Badkerk Nieuwe Parklaan 90	10.00	ds de Meij Mecima	ds H Hemstede Leiderdorp	* dienst jong & oud	ds J van den Berg	ds J van den Berg	ds HJ van Haarlem	ds DL Schiethart	ds van Harten HA ds vHarten dankz	dr EJ de Wijer Zoeterwoude cantate	dr P Lugtigheid Delft HA
Duindorp	Prinses Julianakerk Tesselsestraat 6 2e Pinksterdag 20/5	10.00 17.30 10.00	mw ds T Bergsma ds Westerdijk Vlrn	ds FJ van Harten X	ds Noteboom Sliedre J Quist	ds FJ van Harten ds Maasland jeugd ds Weegink Katwyk	ds J Maasland ds J Maasland	ds Westerdijk VbHA ds J de Goei A'foort	ds van Harten HA ds vHarten dankz	ds van Harten B Noteboom jeugd	dr HG de Graaff Rt ds DJ Thijs Asd	ds FJ van Harten ds TJ Sminck Nwkerk
Ypenburg	De Toevlucht Laan van Hoorwijk 140	10.00	ds A Minnema S/T	9u30 ! ds Minnema	ds HJK Vaartjes Delft	ds A Minnema	ds G van Herk Nootdorp	ds A Minnema dienst van het lied	ds Minnema dopen	ds W van Haften 's-Gravenzande	ds J Winter Rwk	mw P Vossegat - de Bruin Z'meer
Leidschenvveen	De Leidraad Harriët Frezerhof 28	10.00	dhr M Boelen *	mw ds W van Dijk	mw L Ridderhof	naar Kruisheuvlkerk ds ThJ Haitjema	ds ThJ Haitjema	ds deVriesBouwstra jongerendnst	mw L Ridderhof	ds ThJ Haitjema	dhr M Boelen *	mw J Ronday

Kerken in overige categorieën

PKN-kerken voor de hele stad	Bethlehemkerk Laan van Meerdervoort 627	10.00 17.00	ds LJ Vogelaar ds JNaterse Vlaard	ds LJ Vogelaar X	ds A Vastenhoud ds WJ Dekker A'ftr	ds LJ Vogelaar ds A Vastenhoud	ds LJ Vogelaar drGvdBrink Woerdn	ds Vastenhoud VbHA ds Vogelaar	ds Vastenhoud HA idem dankzegging	ds E Kroon Randwyk cand J Bassie Utr	ds C Blenk ds WHB ten Voorde	ds Vastenhoud HD ds LJ Vogelaar
	Houtruiterkerk Beeklaan 535	10.30	ds KHvanKlaveren S/T	X	drW vander Meiden van STEK	ds van Klaveren *	mw drs N v Dijk *	ds GH Baudet Alphen/R	ds van Klaveren *	ds DL Schiethart	mw ds W Dijkstra de Bilt	ds van Klaveren
	Kloosterkerk Lange Voorhout 2	10.00 10.30	ds MPCF Lanooij	PIO (= vicaris) mw S Hofstee	dr Lanooij S/T	ds MR Klokke *	ds Looisma cantate	dr Lanooij ds belijdenisdienst	ds MR Klokke	ds Lanooij S/T	ds MR Klokke	ds Lanooij cantate
	Evang Lutherse Gemeente Lutherse Burgwal 9	10.15	ds MMB v d Meij HA	ds Verhoeven gez dienst	naar de Lukaskerk 10u30 !	dss van der Meij en Verhoeven Gez.dnst	ds Verhoeven HA	ds vdMeij-Seinstra	ds J van den Berg	ds WTV Verhoeven	ds LH van Rouendal	ds FB Fennema
	Eglise Wallonne Noordeinde 25	10.30	pasteur D Ribs	X	pasteur A van der Lingen Sainte Cène	pasteur vd Lingen	dr van der Lingen	pas de culte rencontre régional	m. JB la Grouw	pasteur Dilouambake Nseji	p. van der Lingen	p. van der Lingen Culte familial
Overige kerken voor de hele stad	Deutsche Evang. Gemeinde Bleijenburg 5	10.30	*	X	Pf E Benz-Wenzlaff	Pfrn B Wenzlaff Konfirmation	Pfrn B Wenzlaff	Pf E Benz-Wenzlaff	Pfrn B Wenzlaff	Pfrn M Gill Delft	Pfr E Benz-Wenzlaff	Pfrn B Wenzlaff Jubiläum D Schule
	Doopsgezinde gemeente Paleisstraat 8	10.30	ds F Groeneveld	X	mw N Kan - van Dishoek zangviering *	mw I Beekhuis-Bakker	X	ds I Hasselbach - Jongasma	ds H Cuperus	ds Chr Duhoux - Rueb	X	*
	Ekklesia Brouwersgr. 2-K in steeg door hek	11.00	X	X	X	naar Lukaskerk 10u30 !	over de dierenziel	X	straatpastoraat	X	mystiek	zomerstop tot 25/8
	Evang. Broedergemeente Herrnhutters Chasséstr. 1	10.00 11.00	zr Chr Welschen	X	zr Welschen	zr Welschen	zr Bendt-Wijsman	*	*	*	*	*
	Ned.Indonesische k.GKIN Marcuskerk den Haag of Nieuwe kerk Rijswijk	13.30 14.00	ds A Verburg	ds DK Listjabudi	ds Y Pantou	ds DK Listjabudi	ds S Tjahjadi	Adham K Satria MA	ds J Linandi	ds Y Pantou	ds S Tjahjadi HA	ds M Tahitu
	Remonstrante kerk Ln v Meerdervoort hg 955	10.30	ds RF Philipp	X	ds GA de Vries	dss Goud en Philipp	ds MF de Vries	ds RF Philipp	dr JF Goud	ds R Esveld	ds RF Philipp	ds MFC Junte
	Vrije Evangelische Gem. Zoutkeetsingel 112	10.00	ds W Verdonk	naar de Christus Triumfatorkerk	ds W Verdonk	naar Noorderkerk	ds W Verdonk	ds Verdonk	15u ds Verdonk LAATSTE DIENST	naar Noorderkerk		
Ziekenhuizen	Bronovo Ziekenhuis Bronovolaan 5	10.00	ds P Wilbrink	X	pastor JC Koeleman	ds JW Steenbergen	ds Wilbrink	ds JW Steenbergen	p. JC Koeleman	*	ds E Hulsman	ds Steenbergen
	HagaZiekenhuis Leyweg 275	10.00	pastor HWHoefman	X	pastor Hoefman	ds Wevers-vdFeltz	pater JB Beijer	ds SMA Wevers - van der Feltz	ds L Baars	pastor HWHoefman	pater JB Beijer	pater JB Beijer
	MCH Westeinde Lijnbaan 32	10.00	pastor AG Wessel	ds M-A Sijbrandij - Verbist	pastor de Gruitjer *	pastor Hoogendoorn	pastor de Gruitjer *	pastor Hoogendoorn	pastor AG Wessel *	ds IJ Visser *	p. A de Gruitjer *	Installatie pastor Guido Schürmann
	MCH Sint Antoniushove B.Banningln 1 Ldsch'dam	10.30	pastor A de Gruitjer	p.W Hoogendoorn	pastor W Hoogendoorn	ds I J Visser	p. AG Wessel *	pastor W. Hoogendoorn	pastor W. Hoogendoorn	pastor AG Wessel *	ds I J Visser	pastor A de Gruitjer
Parnassia	Franciscuskerk Monsterseweg 93	10.30	p. H. van Breukelen chrsitelijke viering	X	inloop	pastor van Straten vrije viering	inloop	ds MH Kroes ds christelijke viering	inloop	ds R van Dijk *	inloop	ds Kroes en S Motiram Sharma
	Clarakerk Rozenbottelstraat 14	10.30	pastor T van Driel	pastor P vSchagen	pastor T vd Knaap	pastor T van Driel	ds MH Kroes *	pastor HvBreukelen	pastor T van Driel	pastor H Delemarre *	pastor T vdKnaap	pastor M v d Put
dienst met doventolk	Koningkerk B. Ingenhoeslaan 4 Vbg	10.00	ds DL Schiethart	X	X	dovenpastor Kievit in Lichtzijde Z'meer	X	ds DL Schiethart	X	dovenpastor Kievit in Kruisheuvlkerk L	X	X

Kerken met vaste gegevens voor elke zondag

Anglican Church Arij van der Spuijweg 1 8h30 & 11h Holy Communion 9h30 All Age Worship 18h30 Evening service or Praise & Café, 4th Sunday 17h choral evensong	American Protestant Church Esther de Boer van Rijcklaan 1 9h quiet traditional worship 10h PRAISE ! 11h30 traditional service with choir	Oud-Katholieke Kerk Juffrouw Idastraat 7 eucharistievieringen: elke zondag 10u elke wo 12u45 in zolderka Hemelvaarstdag 10 u naar OK parochiekerk Delft	Volle Evangelie Gemeente Vredekerk Maartensdijk 126 zo 10u30 NL za 19u Arabisch	Baptistengemeente Vier Heemskinderenstraat 91 10u samenkomst	Leger des Heils Prinsegracht 57 10u samenkomst olv Majoer en mevr Arie van Dijk met muziekcorps en zangbrigade
			Het Apostolisch Genootschap Loevesteinlaan 170 zo 9u30 samenkomst *	Genootschap der Vrienden - Quakers Stadhouderslaan 8 10u30 stille samenkomst	Zevende Dags Adventisten Robijnhorst 197 - op zaterdag ! 10u Bijbelstudie 10u dienst

Taizédiensten

Bethelkerk elke maandag 19u Taizé-avondgebed
Zorgvlietkerk Prins Mauritslaan 10 elke vrijdag 20u Taizé-avondgebed
Elandstraatkerk elke 1e zaterdag vd maand 19u30 Taizéviering
Benedictuskerk Rijswijk elke laatste vrijdag van de maand om 19.30u Taizéviering

Rooms-katholieke kerken, Nederlandstalige weekendvieringen, zie verder www.vliethaghe.nl

Centrum, Parkstraat 65a, H. Jacobus Maior zo 9.00 NL, 10.15 Lat., 12.15 NL16u vespers	Schilderswijk, Hoefkade 623, H. Martha, za 19.00, zo 9.45.	Haagse Hout, Wassenaarsweg 53, St. Paschalis Baylon, zo 11.00	Bezuidenhout, Bezuidenhoutseweg 153, OLV van Goede Raad, za 17.30	Marlot, Bloklendenplein 15, Onbevlekt Hart van Maria, zo 9.30	Zeeheldenbuurt, Elandstraat 194, Onze Lieve Vrouw Onbevlekt Ontvangen, zo 11.00	Rijswijk, Sir Winston Churchilllaan 372 H.Benedictus en Bernadette zo 9.30
Regentessekwartier, Beeklaan 188, H. Agnes, zo 10.00	Valkenbos, Kamperfoeliestraat 279, Kerk Titus Brandsma zo 10.30, vr 10.00	Loosduinen, Loosduinse Hoofdstraat 4, Kerk Maria van Eik en Duinen zo 10.00, za 13.00	Waldeck/Kijkduin, Aaltje Noordewierstr 4, H. Pastoor van Ars, zo 10.30	Leyenburg, Leyweg 930, Emmaüskerk, zo 10.00, 3e za 13.00	Scheveningen, Scheveningsweg 233, H. Antonius Abt, za 17.00, zo 10.30	Rijswijk, van Vredenburgweg 69, H. Bonifatius, za 19.00, zo 11.00

Doordeweekse diensten:
 ■ Aandachtscentrum Schoolstraat 18 di t/m vr 13 u stilteviering
 ■ Kloosterkerk elke wo 19.30 u vesperviering
 ■ Evangelisch Lutherse Kerk elke wo 12.45-13 u middaggebed

Samenstelling: Kerkelijk Bureau Protestantse Gemeente 's-Gravenhage. Opgave en wijzigingen: hagepreken@casema.nl. Telefoon (070) 385 87 07. Adres: Diamanthorst 187, 2592 GD 's-Gravenhage. Tehuizen publiceren intern eigen diensten, zie ook op internet: www.kerkindenhaag.nl

VOOR ADRESSEN VAN KERKEN ZIE PAGINA 6.

Aankondigingen voor juli/augustus opgeven tot 11 juni via de website: kerkinderhaag.nl Agendatips? E-mail redactie@kerkinderhaag.nl of twitter @KerkDenHaag

Meer agenda: kerkinderhaag.nl. Instant agendanieuws: volg Kerk in Den Haag op twitter.

Concert oorlogsherdenking

Met o.a. requiem van Gabriël Fauré en sopraan Lauren Armishaw.
Vr 3 mei, 20 u ■ Oude Kerk Scheveningen

Terug in de tijd-dienst

Met oude psalmen en liederen van Johannes de Heer. Leiding: ds. J. Maasland. Orgel: J. de Vries.
Di 7 mei, 17 u ■ Bethelkerk Scheveningen

Magdalena's evangelie

Leeskring. Teksten vooraf bestuderen.
Di 7 mei, 20 u ■ Houtrustkerk ■ Opgave: tel. 06 104 19 92

Afternoon Tea concert

Samenzang van Engelse Hymns. Orgel: Aarnoud de Groen.
Za 11 mei, 16 u ■ American Protestant Church

Taizéviering

Za 11 mei, 19:30 u ■ Elandstraatkerk

Pauzeconcert

Woe 15 en 29 mei en 5 jun, 12:45 u ■ Kloosterkerk

Rozen en zwijgen

Boekengesprek over 'Drie rode rozen' en 'De zwijgende God'. Leiding: ds. Jacob Korf.
Do 16 mei, 20 u ■ Ontmoetingskerk

Meekijken met organist

Orgelspel door Aarnoud de Groen. Met meekijk-beeldscherm.
Za 18 mei, 20 u ■ Bethlehemkerk

Orgelconcert

Bespeling door improvisatietalent Gerben Mourik.
Ma 20 mei, 14 u ■ Elandstraatkerk

Spinoza's denken

Lezing over atheïsme, tolerantie en bijbelkritiek.

Woe 22 mei, 20 u ■ Houtrustkerk

Barokmuziek

Samenzang met Baroque Ensemble o.l.v. João Paixão.

Za 25 mei en 22 jun, 16 u ■ American Protestant Church

Inspiratie en bezinning

Putten uit meerdere tradities; met beeld, tekst en geluid.

Woe 29 mei en 26 jun, 13:30 u ■ Bethelkerk Loosduinen

Cursus Vedanta filosofie

'Voor persoonlijke en maatschappelijke zingeving'. Leiding: dr. Victor van Bijlert.

Za 1 jun, 10-17 u ■ Gandiva Instituut,

Westeinde 101a – Opgave: info@gandivainstituut.nl

Gods roeping voor mij?

Weekend van bezinning. Leiding: br. Clemens-Maria.

Vr 7 tot zo 9 jun ■ Willibrordushuis, Oude Molsstraat 35 – Opgave: stjan.org

Boekenmarkt

Zo 9 jun, 11-14 u ■ Anglicaanse kerk

Zweven op klanken

Concert. Orgel: Ton van Eck (Haarlemse kathedraal). Viool: Anne van Eck.

Zo 30 jun, 14 u ■ Elandstraatkerk

The Passion op dvd gratis bij EO

Van The Passion die op Witte Donderdag in Den Haag werd opgenomen en op tv werd uitgezonden, is een dvd beschikbaar. De Evangelische Omroep verzendt de dvd gratis. Zie eo.nl

PERSONALIA**Kees Buist**

Kees Buist is diaconaal opbouwmedewerker geworden van de combinatie van wijkgemeenten in Den Haag-zuidwest. In diezelfde functie werkte hij eerder in buurt- en kerkhuis De Paardenberg in Transvaal. Hij zal onder meer werken aan een nieuw project voor armoedebestrijding in Loosduinen. Buist: 'Ik wil er zijn voor mensen in de knel, zonder kerkmuren.'

Nicolle Pronk

Nicolle Pronk (28) is een van de nieuwe predikanten van Den Haag-zuidwest. Ze is verbonden aan de Shalomkerk. Ze komt uit Den Haag, was lid van de Marcuskerk en heeft theologie in Leiden gestudeerd. In de nieuwe wijkgemeente krijgt ze de portefeuille 'jongeren'.

Martin Koster

Ook Martin Koster (53) is nieuw in Den Haag-zuidwest. Hij wordt op zondag 2

juni om 15 uur als predikant verbonden aan de Bosbeskapel. Hij heeft in Kampen theologie gestudeerd, werkte in Nes Ammim (Israël) en was gemeente-predikant in Leimuiden, Capelle aan den IJssel en Honselersdijk.

INGEZONDEN**Preekrijger (2)**

Ik vind Kerk in Den Haag een mooi en informatief blad. Maar in het aprilnummer stoorde ik mij aan het ingezonden stuk van Leo de Leeuw. Persoonlijk vind ik dat dit soort dingen niet in het blad thuis hoort. Ik heb zoiets al eens meegemaakt in een personeelsblad van het bedrijf waar ik gewerkt hebt, waar afdelingshoofden via dit blad elkaar de les gingen lezen. Geen goede zaak en zeker niet christelijk. De Bijbel spreekt hierover in 1 Korintiërs 3, over het apostelschap en de gemeente.

JAN IJSPELDER

Gebedskaart voor troonwisseling

DE HAAGSE GEMEENSCHAP VAN KERKEN heeft ter gelegenheid van de troonwisseling een gebedskaart uitgegeven. Op deze kaart is een gedeelte van psalm 72 opgenomen en een gebed voor H.M de Koningin en voor haar opvolger, koning Willem-Alexander. Aan hen is de kaart ook aangeboden. Het gebed wordt gebruikt in de vieringen van de deelnemende kerken. De kaart wordt ook op ruime schaal in de stad verspreid. De kaart is te verkrij-

gen via het secretariaat van de HGK, secretaris@oecumendenhaag.nl, of op te halen bij de pastorie van de H. Jacobus de Meerdere, Willemstraat 60.

Leuke uitjes met Zomerstek

Niet op vakantie in de zomer? Thuisblijven hoeft niet. Met Zomerstek bieden Haagse kerken deze zomer weer tientallen leuke uitjes, in en nabij Den Haag. Voor ieder wat wils: de strandventer, museumbezoeker, muziekliefhebber, kokkerelgeest, knutselaar en natuur-fan komen zeker aan hun trek-

ken. De meeste activiteiten zijn gratis. De organisatie van Zomerstek is in handen van Stek (Stad en kerk). Het programma van Zomerstek staat vanaf begin juni op steknet.nl en in de Zomerstekfolder, verkrijgbaar via tel. 318 16 16. Aanmelden tot 5 juli (noodzakelijk).

Bedevaart naar Oud Eik en Duinen

OP HEMELVAARTSDAG, 9 MEI, WORDT in alle vroegte een bedevaartstocht gehouden naar een historisch bouwwerk in Den Haag, de ruïne van de kapel van graaf Willem II van Holland uit 1247 op Oud Eik en Duinen. In de zestiende eeuw is de kapel grotendeels afgebroken.

Aan de bedevaart, die in 1988 nieuw leven werd ingeblazen en dit jaar dus weer een kwart eeuw bestaat, doen alle parochies mee. De deelnemers starten daarmee de negen dagen van voorbereiding (noveen) voor het Pinksterfeest. Zij bidden om de heilige Geest voor alle christenen in de stad en voor

het geluk van alle mensen. Voorganger is vicaris A. van der Helm, die tevens pastoor van de Sint Jacobusparochie is en initiatiefnemer om deze bedevaart op stadsniveau te organiseren met als doel alle katholieke geloofsgemeenschappen met elkaar te verbinden.

Om 07.00 uur komen de groepen samen bij de ingang van de begraafplaats. Vervolgens is er een korte processie rondom de ruïne met liederen en gebed. Aansluitend wordt in de aula een eucharistieviering gehouden.

INFO: STJACOBUS.NL

COLOFON

KERK IN DEN HAAG MAANDBLAD
WWW.KERKINDENHAAG.NL WEBSITE

Mei/juni 2013, jaargang 16, nr. 156.

Uitgave van de Protestantse Gemeente te 's-Gravenhage, de Evangelisch-Lutherse Gemeente Den Haag, de Gereformeerde Kerk van 's-Gravenhage-Oost en de Rooms-Katholieke Stadsstichting Vliethaghe.

Contact:
redactie@kerkinderhaag.nl
Tel. (070) 397 24 88,
Folke Bernadottestraat 44,
2552 NZ Den Haag

Hoofdredacteur: Jan Goossens
Eindredactie: Robert Reijns

Redactie: Henk Baars, Margot C. Berends, Rob van Essen, Jonathan van der Geer, Margreet Klokke, Paul Schott, Claartje Vinkesteyn, Marijke Witteman.

Overige medewerkers:

Rogier Chang (fotografie), Sharda Dihal en Jaap van den Berg (rubriek kerkdiensten), Lemuel (website), Pieter van Schouwenburg (vormgeving).
Druk: JP Offset.

ADVERTENTIES:

WWW.KERKINDENHAAG.NL
E-MAIL: INFO@KERKINDENHAAG.NL
TEL. KANTOORUREN: 06-12 31 30 53.

Los postabonnement:

€ 17,50 per kalenderjaar (10 nummers).
Opgave: pdh@xs4all.nl
of 385 87 07.
Rek.nr. 777 49 10 t.n.v.
Kerk in Den Haag.

Bijeenkomsten op Dodenherdenking

In de Vredeskapel (Archipel) wordt samen met de Haagse Gemeenschap van Kerken op 4 mei, om 19 uur een korte bijeenkomst gehouden. HGK-voorzitter pastoor Ad van der Helm spreekt. Het mannekoor van het Apostolisch Genootschap zingt. Daarna volgt een gemeenschappelijke wandeling naar het Haagse oorlogsmonument bij het Vredespaleis, waar een krans wordt gelegd.

In de Maranathakerk (Duinoord) begint ook om 19 uur een korte bijeenkomst met muziek en declamatie, bestemd voor buurtbewoners en andere geïnteresseerden. Ook kan een foto-expositie van Evert de Niet over de Tweede Wereldoorlog en de evacuatie van Scheveningen en aangrenzende wijken voor de aanleg van de Atlantikwall worden bezichtigd. Om half acht begint de wandeling naar het monument bij het Vredespaleis.

Kinglezing door vrouwenactiviste King

Mary Elizabeth King, internationaal gerenommeerd hoogleraar op het gebied van vrede en conflict, komt naar Den Haag. Zij spreekt de vijfde Martin Luther Kinglezing uit in De Boskant.

Tegenwoordig is Mary King hoogleraar 'vrede en conflict' aan de University of Peace, gelieerd aan de Verenigde Naties. Daarnaast bekleedt zij erefuncties aan tal van academische instellingen en mensenrechtenorganisaties. Beide 'Kings' zijn overigens geen familie. Voorafgaand aan de lezing geven enkele gastsprekers, onder wie politoloog Monique Samuel, hun visie op vrede en conflict in verschillende uithoeken van de wereld.

DONDERDAG 23 MEI, 20:00 UUR. DE BOSKANT. RESERVEREN: DEBOSKANT.NL

BIJBELS QRS ANDERE TONGEN

Jeruzalem was weer overvol. Het was Wekenfeest. Judeeërs (joden) uit alle windstreken waren naar Jeruzalem gekomen om daar op de vijftigste dag na Pèsach het Feest van de Wetgeving op de Sinaï te vieren.

Ergens in Jeruzalem, 'in een huis', bevond zich nog een ander volkje: de Galileeërs. Na Jezus' kruisiging en al het andere wat gebeurd was, waren zij in Jeruzalem achtergebleven. Dat had Jezus, toen hij zijn leerlingen voor de laatste keer verschenen was, hen ook geboden: 'Blijf in Jeruzalem wachten op de belofte van de Vader.'

In het boek Handelingen 2 krijgt dit groepje Galileeërs alle aandacht. In het huis waar zij verblijven, horen zij plotseling iets wat lijkt op hard geblaat. Ze zien zich vervolgens omringd door een soort groot vuur. De verschijnselen doordringen het hele huis, dus ook deze Galileïsche mannen. Het zijn de tekenen van 'Gods geest', die zich ook openbaarde bij de Sinaï in de dagen van Mozes.

'En zij begonnen in andere tongen te spreken zoals de Geest het hun ingaf zich te uiten', wordt er dan in Handelingen 2, vers 4 verteld. Een vrije vertaling van 'andere tongen' is 'een andere manier van spreken' die verband houdt met Gods Geest. Gaat het hier om een vreemde, extatische klanktaal? Iets wat lijkt op de tongentaal die je weleens in pinkstergemeenten meemaakt? Ik denk dat we dichterbij huis - en bij de tekst - moeten blijven.

Het pinksterverhaal vertelt dat het de Galileeërs zijn die in die tongen gingen spreken. Galileeërs waren in de ogen van de Judeeërs 'vreemdelingen' op wie men, toen ook al, neerkeek. Zij waren afvalligen. Het Galileïsche volk zou de wet immers niet kennen. Jesaja noemde de provincie Galilea het 'Galilea der heidenen'.

Het zijn uitgesproken de Judeeërs, de Torah-ken-

nende-joden afkomstig uit alle windstreken, die deze 'andere manier van spreken' herkennen. 'Zijn niet deze allen die daar spreken Galileeërs? Hoe (komt het) dan dat wij hen horen spreken in onze eigen taal, waarin wij verwekt zijn...hoe (komt het) dat wij hen horen spreken in onze eigen tongen van de grote daden van God?'

Alle Judeeërs kenden die taal. Alle joden, waar ook vandaan, hadden daar onderricht in gekregen. Gaan nu ook die Galileeërs de oudtestamentische taal van 'Mozes en de profeten' spreken? Zij raken buiten zichzelf van verwondering. Deze verwondering bij de Judeeërs komt tot uiting

in de inleiding van *De handelingen van de apostelen*, geschreven door de jood Lukas.

Wat is nou het bijzondere aan de 'taal van de Geest' in die 'Judeese tongen'? Het antwoord is, dat deze taal gekenmerkt wordt door hoop en verwachting. De 'heidense' Galileeërs zingen nu mee in het koor van de Judeeërs. Onze wereld, die niet is zoals die bedoeld is, moet en zal goed worden. Daarom is het ook de taal van protest tegen alles en allen die van de aarde een woestijn maken.

GERRIT DE GROOT

Dolf Tielkemeijer, predikant van de Thomaskerk, en emeritus-predikant Gerrit de Groot schrijven om beurten een aflevering van deze theologische rubriek. De titel is een knipoog naar het befaamde boek *Bijbels ABC* van K.H. Miskotte.

Het vijfde raam aan de westkant van de Bethelkerk.

DE KOMENDE TIJD RAKEN EEN paar honderd kerkgangers in deze stad hun kerk kwijt. Aan hun gevoelens gaan we hier niet extra lucht geven, noch eraan sleutelen. Zo'n poging is altijd ontoereikend. Wel brengen we hier aan het licht de afbeelding van een glas-in-loodraam, dat nu wel heel sprekend geworden is.

De serie begint bij Abraham die in Bethel een altaar opricht, als hij, uit Ur, in het land van belofte aangekomen is (Genesis 12:8). De tweede keer dat Bethel voorkomt, is in Genesis 28:12, bij de droom van Jacob. Een mooie ladder staat opgericht tegen de hemel. Het derde raam is een tekst uit 2 Koningen 2:3. In Bethel was een bloeiende school van profeten gevestigd; in plecht-

Glas-in-loodramen Bethelkerk Loosduinen

Geen blusser voor Bethel

ACHTERGROND De kerkrampen in de Bethelkerk Loosduinen ademen de verzetsgeest van de predikant die in de Tweede Wereldoorlog werd gearresteerd. Eén raam symboliseert de tijdelijkheid van een kerk.

De Bethelkerk in Loosduinen werd gebouwd naar het ontwerp van ds. Frits K. van Evert. Van hem moet ook het ontwerp van vijf kerkrampen zijn geweest. De kerk ging 'Bethelkerk' heten en Van Evert leverde vijf oudtestamentische bijbelplaatsen aan de (intussen onbekende) glazenier om af te beelden. Wie ze alle vijf wil zien, kan kijken op bethelkerk-den-haag.nl. Kerkgangers hebben zo elke zondag zicht op een helder bijbels stripverhaal.

tige optocht mengen zij zich in het gesprek van Elia en Elisa.

Valse redenatie

Maar dan gaat er iets mis. Van Evert stond vanaf 1937 in Loosduinen. Hij voelde lang voordat de oorlog uitbrak wat er op het spel zou staan. Het kerkeradrsaadboek, waarin per zondag de preekonderwerpen werden genoteerd, laat zien dat hij haast uitsluitend over teksten uit de profetenboeken preekte. Geheel in zijn stijl is dus de afbeelding van het vierde raam. Te Bethel wordt, naar 1 Koningen 12: 28, een altaar opgericht met een stierkalf erop. Na de splitsing van het koninkrijk na Salomo is dit de valse redenatie van koning Jerobeam om zijn volk bij Jeruzalem weg te houden: "Dit zijn uw goden o Israël, die u uit Egypte hebben geleid".

Uit deze kenschetsing van afgoderij heeft Van Evert in de jaren erna persoonlijk scherp zijn consequenties getrokken. Hij is zijn inzichten trouw gebleven. Tot ergernis van de bezetter. Toen hij in 1942 catechisatie ging geven aan twee meisjes Cohen uit de Ri-

enzistraat werd hij opgepakt en naar het Binnenhof gebracht. Vandaar werd hij gevangen gezet in Amersfoort. In 1943 is hij in Vught overleden. Hij was net veertig jaar.

Bouwarchief zoek

Over het laatste raam, het vijfde, hebben ze in de Bethelkerk altijd zitten bakkeleien. Het moet een tekst uit Amos zijn. Maar het bouwarchief is zoek. Is het Amos 7:12, waar Bethel "een koninklijk heiligdom en een rijkstempel" wordt genoemd? Ik heb het altijd gehouden voor een afbeelding van Amos 5:6. Zoekt de HEER, maar niet in Bethel, want die plaats gaat door brand teniet, ja er zal geen blusser zijn voor Bethel." Dat past bij Van Everts heftigheid.

Kerkgangers in de Bethelkerk hebben dankzij het laatste raam dus altijd geweten dat een heiligdom iets tijdelijks kan zijn. Maar of dit vurig scenario thans een oplossing zou kunnen bieden voor de gebleken vastgoedzorgen van de kerkrentmeesters, valt te betwijfelen.

JAAP VAN DEN BERG

De Boskant driehonderd jaar kerk in Den Haag

AGENDA De Boskant bestaat driehonderd jaar. Niet het bekende r.k. spiritueel centrum, maar wel de naam. De kerk gaat terug op een kapel die in 1713 in gebruik werd genomen.

ROOMS-KATHOLIEKE GELOVIGEN KONden vanaf de achttiende eeuw ter kerke gaan in de kapel van de Franse ambassadeur aan de Prinsessegracht. In de negentiende eeuw werd er een kerk in waterstaatsstijl gebouwd. Het gebouw was gewijd aan Antonius van Padua, maar werd in de volksmond de Boskantkerk genoemd, omdat het aan de stadstrand richting Haagsche Bos lag. Nadat deze kerk in de Tweede Wereldoorlog werd verwoest, is in 1984 aan de Fluwelen Burgwal een nieuwe kerk gebouwd, de

Kandelaars van gedreven zilver.

huidige Boskant. Uit de oude kerk stammen het neorenaissancealtaar en de kerkschatten, waaronder de imponerende kandelaars van gedreven zilver. Begin twintigste eeuw werd het rijk gedecoreerde interieur van de Boskantkerk hevig bekritiseerd, omdat het niet zou stroken met het armoede-ideaal van Franciscus van Assisi. De kerk werd geleid door Franciscanen. Op de naamdag van Antonius van Padua staat de huidige Boskant stil bij haar verleden. Er is een vesperviering, er worden verhalen verteld en het glas wordt geheven.

DONDERDAG 13 JUNI, 17.30 UUR. DE BOSKANT. INFORMATIE: DEBOSKANT.NL

KDH in twee nieuwe winkels verkrijgbaar

Op steeds meer plaatsen in de stad is *Kerk in Den Haag* te vinden, ook buiten kerkgebouwen. KDH is met ingang van deze maand ook verkrijgbaar bij Boekhandel Scheveningen in de Keizerstraat, en bij Carla's Boeken aan het De Savornin Lohmanplein.

Den Haag in teken van beroemde familie

Constantijn Huygens liet de orgels weer klinken

AGENDA Een handvol musea en de Grote Kerk staan deze zomer in het teken van twee beroemde Hagenaars, Constantijn en Christiaan Huygens.

Constantijn en zijn zoon Christiaan Huygens hebben een stempel op het politieke, wetenschappelijke en artistieke leven in de Gouden Eeuw gedrukt. Constantijn (1596-1687) was geleerde, diplomaat, staatsman, adviseur en secretaris van de Oranjes, begaafd dichter en musicus. Christiaan was natuur- en wiskundige. De familie woonde op het Plein. Huijze Hofwijck in Voorburg was hun buitenhuis. Vader en zoon Huygens liggen beide begraven in de Grote Kerk. Hun graf werd zeven jaar geleden ontdekt.

Vader en zoon Huygens doemen op in de Grote Kerk.

© MICHEL JANSZ. VAN MIEREVELT (1641) - HUYGENSMUSEUM HOFWIJCK EN CASPAR NETSCHER (CA. 1671) - HAAGS HISTORISCH MUSEUM.

Een handvol Haagse culturele instellingen heeft de handen ineen geslagen voor een megapresentatie van de familie Huygens en hun denkwereld. De Grote Kerk herbergt deze zomer een

tentoonstelling waarin alle aspecten aan bod komen. Vader en zoon worden gepresenteerd als culturele en wetenschappelijke ondernemers, die de grandeur van de Republiek uitdroegen.

Constantijn ontwierp de Oranjezaal in paleis Huis ten Bosch, waarmee hij het Oranjehuis een vorstelijke uitstraling gaf.

Het is in hoge mate aan Constantijn

Huygens te danken geweest dat in de protestantse erediensten na de Reformatie in Nederland weer orgelmuziek klonk. De calvinistische kerkbestuurders waren tegen; ze hadden liever dat de orgels in de Beeldenstorm van de zestiende eeuw met de heiligenbeelden gesloopt waren. De stadsbestuurders, die eigenaar van de orgels waren, koesterden de vaak kostbare instrumenten. Ze organiseerden bespelingen en stelden stadsorganisten aan.

De polemieken tussen kerk- en stadsbestuurders kregen een wending met de publicatie van Huygens boek in 1641, *Gebruyc of ongebruyc van 't orgel in de kercken der Vereenighde Nederlanden*. Daarin hield hij een pleidooi voor een 'verstandig gebruik van het orgel' tijdens de samenzang. In zijn boek hekelde hij op polemische wijze het 'geschreeuw' en het chaotische gezang dat op dat moment in de calvinistische kerken gangbaar was.

GROTE KERK, T/M 28 AUGUSTUS.

COLUMN

ARMSTE BANK VERSPILT GEEN GRAANTJE

De Voedselbank bestaat in Nederland precies tien jaar. Absoluut geen reden voor een feestje; wel een mooie aanleiding om terug te kijken (hoe heeft het zover kunnen komen?) en vooruit te blikken (hoe maken we de bank weer overbodig?).

De Voedselbank is begonnen met Clara en Sjaak Sies, Rotterdammers die krap bij kas zaten. Ze zagen met lede ogen aan hoe supermarkten bepaalde etenswaren weggooiden: spullen met een vlekje of tegen de houdbaarheidsdatum aan. Zijn wij nou gek of zijn zij niet helemaal goed bij hun hoofd, moesten ze gedacht hebben. Samen met enkele lotgenoten begonnen ze in 2002 de eerste voedselbank. Het aantal banken verspreide zich als een olievlek over het land. De Voedselbank Nederland was daarna al gauw geboren.

De hulp van kerken is onmisbaar voor het 'succes' van voedselbanken. Kerken stellen hun ruimte beschikbaar voor het opslaan en verdelen van voedsel. De diaconieën weten de armeren te bereiken. Kerken helpen met donaties of collectes in natura. Altijd met het oog op de medemens. De

vrijwilligers die de klanten een bakkie, advies of gewoon een luisterend oor geven, zijn echt van onschatbare waarde. Zij proberen de klanten een onmisbaar gevoel van eigenwaarde te geven.

Natuurlijk blijft niet iedereen levenslang van de voedselbank afhankelijk. Dat geldt voor klanten die hun uitkering geregeld hebben, bij wie de schuld gesaneerd is, voor mensen die – soms na lange tijd – weer alimentatie ontvangen of een baan gevonden hebben.

Toch komen er steeds weer klanten bij. In Den Haag en omstreken zo'n twintig per week. Steeds vaker betreft het gezinnen die het slachtoffer zijn van plotselinge werkloosheid, een hoge hypotheek, hogere kosten voor een eigen bijdrage bij de dokter. Spaarpotjes raken leger en leger. Elke week delen 'we' – kerkgemeenschappen, maar laten we ook de vele andere helpers niet vergeten – in Den Haag ruim 1400 voedselpakketten uit. Daar voeden we ruim 3000 monden mee. Het is een hele klus om aan voldoende producten te komen, die te verwerken en uit te delen, maar we weten ons geholpen door ruim honderd vrijwil-

ligers in het distributiecentrum en op de uitdeelpunten.

Zou De Voedselbank geholpen kunnen worden? Wellicht. Ten eerste zouden we zuiniger en eerlijker kunnen omspringen met voedsel, dat we nu weggooiden. Per jaar wordt zo'n negen miljoen ton voedsel in Nederland verspild. Dat zijn ongeveer 500.000 grote, dubbele vrachtauto's. De helft daarvan wordt thuis, in de horeca en in bedrijfskantines verspild. De andere helft wordt eerder in de voedselketen vernietigd. Dat gebeurt in verschillende gevallen. Bij overproductie, als producten te laat bij leveranciers aankomen, als de merknaam plotseling verandert, maar ook bij beschadigingen. Als een hefruck inrijdt op een pallet met appelmoespotjes, waardoor er tien van stuk gaan, wordt alles weggegooid. Het ompakken en schoonmaken kost meer. Tot slot gooien supermarkten veel eten weg, hoewel dat ook na het verstrijken van de houdbaarheidsdatum nog steeds bruikbaar is.

Met slechts een klein deel van die verloren hoeveelheid zou De Voedselbank al haar klanten probleemloos op een goed gezondheidsniveau kun-

nen helpen. Helaas komt maar 0,1 procent van het verspilde eten bij de voedselbanken terecht. Er is nog een tweede oplossing. Het kabinet zou niet meer moeten weigeren beschikbare EU-subsidies voor armoedebestrijding in Nederland aan te vragen.

Het cadeau dat de voedselbanken voor hun jubileum zouden willen krijgen is een stille wens, namelijk dat De Voedselbank over tien jaar niet meer nodig is en iedereen genoeg geld heeft om in z'n eigen levensonderhoud te voorzien. Een tweede cadeau is makkelijker te geven: draag zo min mogelijk bij aan de vernietiging van goed voedsel. Tenslotte zijn ook donaties welkom, kijk daarvoor op onze website.

TON VAN SCHIE

TON VAN SCHIE IS VOORZITTER VAN DE VOEDSELBANK IN DE REGIO HAAGLANDEN. ZIE: VOEDSELBANKHAAGLANDEN.NL (REGIO DEN HAAG) EN VOEDSELBANKNEDERLAND.NL (NEDERLAND). DE COLUMN OP DEZE PLAATS WORDT DIT JAAR DOOR GASTEN GESCHREVEN.

